

На базі Національного авіаційного університету

12-13 квітня була проведена

Міжнародна наукова конференція студентів та молодих вчених **“ПОЛІТ-2005”**.

Кафедра філософії організувала та провела секцію **“Філософія”**, на якій виступили близько 200 доповідачів.

Нижче вашій увазі запропоновано повні варіанти тез доповідей, які були надруковані в матеріалах конференції.

Шановні студенти!

Якщо Ви бажаєте прийняти участь у VI Міжнародній науковій конференції **“ПОЛІТ-2006”**

просимо Вас звернутися на кафедру філософії до вченого секретаря секції Ягодзінського С.М., або безпосередньо до Вашого викладача з філософських дисциплін

Теми доповідей:

1. *Контрверза філософського та наукового дискурсу в сучасному культурному просторі*
2. *Философские традиции кинизма и современность*
3. *Ноосфера как результат действия человеческого разума*
4. *Етика ділових відносин у зовнішньо економічній діяльності*
5. *Проблема свободи волі*
6. *Людина і її духовний світ*
7. *Проблема смерті та безсмертя*
8. *Григорій Сковорода: світ ловив мене, та не спіймав*
9. *Українська науково-технічна термінологія: історія і сьогодення*
10. *Любов як основа морального самотворення*

11. *Духовні виміри світу сучасної молоді*

12. *Роль мусульманського культу в житті людини (на прикладі Ірану)*

13. *Людвиг Фейєрбах как критик теологии и идеализма*

14. *Система ідеалістичної діалектики*

15. *Духовні цінності сучасної людини*

16. *Посланець миру Кароль Войтила Папа Римський Іоан Павло II*

17. *По обе стороны работы Ф. Ницше "По ту сторону добра и зла"*

18. *Повторение жизни*

19. *Проблема дружби*

20. *Георг Гегель "Хто мислить абстрактно?"*

21. *Філософські аспекти відмінків*

22. *Мудрість – змінює світ*

23. *“Дхаммапада” – священна книга буддистів – джерело вічних життєвих істин*

24. *Сакральна архітектура давнього Єгипту*

25. *Людиномірність предмета філософії*

26. *Екзистенціалізм*

27. *Україна и мир идеологий*

28. *Сезоны жизни – весна (по материалам произведений Дж. Рона)*

29. *Взаємозалежність цивілізаційного поступу і духовного світу людини*

30. *Философская мысль современного Китая*

31. *Этика, по словам Сократа*

32. *Життя як цінність*

33. *The role of myths in ancient civilizations*

34. *The philosophy of war*

35. *Cultural influences of zen-buddhism on the Western European society in the middle of the 20th century*

36. *Ethics of Ben Franklin*

37. *Animals and ethics*

38. *Hermeneutics and translation theory*

39. *Категорії діалектики*

40. *Проблема формування спроможності судження в нарисах Е.В. Ільєнкова*

41. *Філософія Ф.Ніцше в контексті засад ідеології фашизму*

42. *И.А. Ильин: вера как антиномия философского и религиозного*

43. *“Кошмар Богослова” Б.Рассела як кошмар сучасної свідомості?*

44. *Філософська природа відмінків*

45. *Проблеми воєнної теорії в науковій спадщині офіцерів-декабристів*

46. *Духовний світ людини в етичній спадщині Г. Сковороди*

47. *Функціонування законів логіки в системі правознавства*

48. *Цінності крізь призму релігії*

49.

Т. Баунова

ФИЛОСОФСКИЕ ТРАДИЦИИ КИНИЗМА И СОВРЕМЕННОСТЬ

1. *Эра кинизма.* В начале третьего века до нашей эры, кинизм полностью обосновался в моде Древней Греции. В эту эпоху, когда люди теряли почву под ногами, этот доступный образ жизни пленял как бедняков, так и состоятельных горожан. Он словно был толчком к самоутверждению личности в непостоянном и ненадежном мире. Кинизм – это

философия, говорящая о совершенстве и гармонии природы и губительном несовершенстве цивилизации, призывающая вернуться к естественному состоянию и проповедующая аскетизм – ограничение потребностей и анархизм – безусловную личную свободу человека от всего навязанного ему извне. Киники вышли на сцену мировой культуры в роли разрушителей интеллектуальных и нравственных ценностей во имя свободы человеческого духа, однако, вместо того, чтобы нести титул освободителей от рабства, они превратились в “клоунов” истории.

2. *Кинизм, как способ существования.* Жить по природе!” вот идеал киников разных поколений. Киники отрицали общепринятые нормы нравственности и поведения. Они проповедовали максимальное упрощение образа жизни, разрыв всех социальных связей для обретения духовной свободы. Они отрицали науку и искусство, идеализируя возврат к природе. Киники считали что, отвергая материальные блага, такие как: стремление к комфорту, погоня за удовольствиями, очарование богатством, жажда власти и успеха, они освобождают свое сознание от принятых устоев. Человек неуязвим, если он “наг, бездомен и неискушен гражданин и обитатель всего мира” (Диоген). Киники отрицали духовную субстанцию и духовные ценности. Они хотели не возрождения человека, а его освобождения, что приводило к отождествлению человека с его физиологическими функциями. Первым было освобождение от своей собственной души, второе освобождение — это освобождение от общества. Киники стали людьми “переходного периода”, ответственными за переоценку всех ценностей

3. *Современный кинизм.* Киники античности незаметно превращаются в циников современности. Они проповедуют животный эгоизм, паразитируя на обществе. Популярный цинизм учит не отказу от благ этого мира, а лишь некоторому безразличию к ним. Одной из разновидностей современного цинизма является экзистенциализм. Философия экзистенциализма смотрит на традиции, обрядность и символику как на рабство духа. Искусство киников было карикатурой; искусство экзистенциалистов вылилось в безумие и абсурд. Современное так называемое авангардное искусство, отрицающее принципы гармонии (как киники отрицали символику), окрашено в черные цвета мистики.

4. *Значение кинизма.* Экстремизм и анархизм киников не смог стать наиболее краткой дорогой к добродетели. Их погубило неравновесие в основе, духовное убожество и радикализм. Однако, они стали толчком для переосмысления всех человеческих ценностей, единения с природой и очищения себя изнутри.

С.А. Борачук

НООСФЕРА КАК РЕЗУЛЬТАТ ДЕЙСТВИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗУМА

Биосфера, охваченная научной мыслью *Homo sapiens*, переходит в новое эволюционное состояние – ноосферу. Развитие и усовершенствование научной мысли является той силой, которой человек меняет биосферу, в которой он живет. Этот переход длится сотнями миллионов, может быть миллиардов лет, и этот переход мы переживаем сейчас. Изменение биосферы происходит независимо от человеческой воли, как естественный природный процесс. В данный исторический момент мы замечаем это более явно, чем могли замечать раньше.

В течение долгого времени постепенно усиливалось понимание человеком окружающего мира и влияние на него. Человек добыл огонь. Благодаря этому он получил огромную силу над окружающим растительным и животным миром. Далее было открыто земледелие, создавшее независимую от дикой природы пищу, и открытие скотоводства, не только как пищи, но и как средства передвижения. Но земледелие одно, даже без скотоводства, резко изменило окружающую природу. Поскольку в окружающей его живой природе все свободные площади заполнялись жизнью, и для того, чтоб вести новую жизнь, человек должен был очистить ей место, очистить площадь от другой жизни. А в свою очередь скотоводство изменило окружающую его живой природе. Поскольку оно отнимало пищу и толкало на медленное или быстрое вымирание млекопитающих, из которых человек выбирал немногие виды.

Именно сейчас возник вопрос об общественной деятельности для овладения природой и правильного распределения ресурсов. Он связан с сознанием единства и равенства всех людей, единства ноосферы. Проявление разума в предках человека вырабатывалось, по-видимому, в течение сотен миллионов лет, но оно смогло выразиться в виде геологической силы только в наше время, когда *Homo sapiens* охватил жизнедеятельностью и культурной работой всю биосферу. Движение не может быть повернуто вспять, но оно носит характер жестокой борьбы, которая опирается на глубокие корни стихийного процесса. В том переходном состоянии, среди интенсивной

борьбы, в которой мы живем, кажутся мало вероятными также и длительные остановки идущего процесса перехода биосферы в ноосферу.

Примерно две с половиной тысячи лет назад произошли глубокие идейные изменения в религиозной, художественной, философской областях. Впервые проблема единства всего человечества, людей как братьев, вышла за пределы отдельных личностей и стала двигателем жизни и быта как народных масс так и государственных образований.

Биосфера XX столетия превращается в ноосферу, создаваемую, прежде всего ростом науки, научного понимания и основанного на ней социального труда человечества.

Д.О. Буряк

ЕТИКА ДІЛОВИХ ВІДНОСИН У ЗОВНІШНЬО ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У Давньому Єгипті вважалося, що в сусідніх народів язик в роті виріс в іншому напрямку, тому вони і говорять на інших (неправильних і незрозумілих) мовах.

Чи потрібний етикет сучасній діловій людині? Чи не залишився етикет пережитком палацевих прийомів Людовика XI і французьких аристократичних салонів, де гостям вручали картки — “етикетки”, де були написані правила поведінки на цей вечір?

Успіх у ділових контактах залежить від уміння правильно розуміти і використовувати мову спілкування.

Навчання спілкуванню починається з усвідомлення факту, що кожний з елементів поведінки людини має кілька можливих значень.

Пропоновані однією стороною відносини і моделі поведінки можуть бути неприйнятними для іншої сторони.

Серед безлічі моделей поведінки існують такі, які частіше інших виявляються у полі нашої уваги.

Люди постійно винаходять психологічні стратегії в пошуках нестандартних рішень “задач на спілкування”.

Міжнародне ділове спілкування передбачає необхідність розуміння й обліку особливостей характеру і відмінних рис поведінки різних народів.

Ділові переговори з іноземцями несуть на собі додаткове навантаження у вигляді національних традицій і особливостей.

З європейцями мати справу набагато простіше, ніж із представниками арабського світу або країн Азії

Для представників арабських країн самим головним елементом у переговорах є встановлення довіри між партнерами.

Американці внесли елемент демократизму і прагматизму в практику ділового

спілкування.

У країнах Азії діловий етикет базується на основних поняттях ведення переговорів, але східний колорит обов'язково виявить себе під час зустрічі, тому будьте готові до деяких особливостей партнерів з Японії або Китаю.

Існуюча ділова етика японських бізнесменів досить істотно відрізняється від правил і норм поведінки представників ділового світу Заходу.

Суттєве значення японські бізнесмени додають налагодженню дружніх, неформальних відносин з іноземними партнерами.

О.Г. Голован

ПРОБЛЕМА СВОБОДИ ВОЛІ

1. Воля – це свідоме і цілеспрямоване регулювання людиною своєї діяльності. Свобода волі – це філософська проблема, яка формулюється як питання про свободу людини у власних діях.
2. Своєрідність процесу праці полягає в тому, що результат праці у вигляді усвідомленої мети направляє діяльність у всій її тривалості, від початку і до кінця. Саме в цьому і полягає основа волі.
3. Ідеалісти трактують ідею “свободи волі” як самостійної сили, що ставить людину поза законами реального світу. Розглядаючи проблему в даному аспекті, можна вважати світ знаряддям прояву волі, що сама по собі знаходиться за його межами і вільна від множинності світу, в якому реалізується.
4. І дійсно, тварини не впливають на природу, їх життєдіяльність характеризується інстинктивним характером. Тому або воля не може бути усвідомленою, або існує щось, що має знання і свідомість та керує волею тих, хто усвідомлення не має, але сам не є засобом здійснення волі.
5. Матеріалісти вважали, що воля не існує сама по собі. Вони розглядали цю проблему через призму свободи та необхідності. З одного боку, воля обумовлена необхідністю – це об’єктивні обставини, у яких знаходиться людина. Вони певним чином обмежують свободу волі, так як змушують її вибирати з наявних варіантів. З іншого боку, воля має свободу, яка виявляється у свободі вибору. І цей вибір спирається на мотиви людини.
6. Вибір буде визначатися минулими причиновими діями, нашим минулим досвідом, який може вплинути не лише на вибір як на результат свободи волі, тобто досить вільного здійснення власного “хочу”; часто цей минулий досвід створює необхідність, обов’язок чинити так, а не інакше. І ця необхідність може не співпадати з тим, чого прагне людина.
7. З іншого боку, при виборі дії людини зникає свобода у процесі її адаптації до того оточення, в якому вона живе. При цьому вона дуже часто не дослухається до свого внутрішнього “Я”, до того, як вона вважає, чи їй це подобається, чи цього вона хоче насправді.

8. Дуже багато людей відмовляються від своєї свободи, оскільки не бажають брати на себе відповідальність. Отже, можемо зробити висновок що до залежності свободи волі від сили волі.

С.Ю. Гуз

ЛЮДИНА І ЇЇ ДУХОВНИЙ СВІТ

Кожна людина це особистість, яка має свій власний неповторний духовний світ. В цьому світі, людина виступає в ролі творця, який, обдумує і створює власні шедеври. Кожна думка людини, якою б вона не була, несе не тільки певний тип інформації, а й є інтелектуальною творчістю людини. З кожним днем нашого життя наш духовний світ зростає. Тому, що ми одержуємо нові знання, тобто нову інформацію про навколишній світ і суспільство. Людина в основному прагне пізнати прекрасне і створити на свій розсуд щось прекрасне. Розкриття власної духовності насамперед потребує наполегливої праці. Якщо людина прагне зрозуміти щось, то вона неодмінно це зрозуміє, але з плином часу. Людині необхідно вірити у щось і пам'ятати, що нездійснених мрій не існує, бо усе можна уявити у своєму духовному світі. І коли зовнішній світ є не стабільним це не означає, що таким має бути і внутрішній духовний світ людини.

Людина сучасності, на мою думку, повинна не зупинятися на досягнутому результаті, а приумножувати його у сотні разів. А поки що, усе людство поступово крокує у напрямку створення надлюдини і забуває, що є духовні цінності людства, які необхідно знати і вивчати. Тому, якщо людство не зверне на це увагу, то поступово зникне і саме суспільство. Оскільки не буде потреби в передачі своїх знань наступним поколінням і ми

не зможемо співіснувати у цілому: „В зовнішньому світі наступить хаос, після якого усе людство зникне, а внутрішній світ зникне у безмежності і ніхто ніколи не згадає про нього.” Я сподіваюся, що це ніколи не станеться, завдяки тому, що суспільство є свого роду гарантом збереження нашого духовного надбання і має відповідати за збереження людства.

З початку свого існування суспільство було на роздоріжжі власного розвитку і мало вибрати одну з трьох доріг пізнання: “Перша дорога вела у темне забуття з якого нема вороття, друга дорога - це дорога по колу яка нікуди не вела, третя дорога – дорога у невідоме”. Суспільство зробило свій вибір обравши третю дорогу. І саме цей вибір і є одним з перших відображень суспільного світу людей. Він засвідчує, що людство має право на життя і процвітання. Людина може відчувати, тому внутрішній духовний світ людини це світ не тільки ідей, а й світ почуттів людини. Саме у внутрішньому світі народжуються наші почуття і ми відображаємо їх у зовнішньому світі. Одним з найпрекрасніших почуттів людини є любов, яка є фундаментом внутрішнього світу. Але якщо існує любов то й неодмінно має існувати ненависть, яка руйнує духовний світ людини. Отже духовний світ можна як збагачувати ідеями, знаннями та прекрасними почуттями так і знищувати недобрими почуттями та діями. Внутрішній духовний світ має міцні зв'язки з зовнішнім світом. І через ці зв'язки події в зовнішньому світі можуть по різному впливати на внутрішній світ людини. Людині властиве таке почуття як духовна воля та прагнення досягнути невідоме і якщо їх поєднати у єдине, то зовнішній світ ніколи не зможе вплинути на духовність людини. Отже, людина є творцем свого внутрішнього світу.

А.В. Жолуденко

ПРОБЛЕМА СМЕРТІ ТА БЕЗСМЕРТЯ

Життя людини, її смерть та безсмертя протягом багатьох століть звертали на себе увагу різних мислителів. Люди намагалися із споконвіків зануритися у таємницю людського буття, де кожен намагався з'ясувати чи здатна людина зупинити смерть та стати безсмертною? Це питання і досі залишається загадкою для всього людства.

Осмислення смерті має великі історико-філософські, духовні витoki та традиції. Проблема по різному оцінювалася в різних культурах, по різному трактувалася багатьма вченими та філософами.

Страх перед смертю закладений у самій людській природі. Однак, в конкретній історичний період, через призму визначених духовних цінностей, цей страх перетворюється у найрізноманітніші форми.

На думку психологів, така система починає закладатися в психіці людини ще з раннього віку. Образ, який виникає у підсвідомості людини, у зв'язку з його народженням, пізніше трансформується у деякий образ жаху перед смертю.

Людина починає шукати шляхи та способи увіковічити себе, при цьому постійно відчуваючи присутність смерті.

Цю проблему аналізували представники ідеалістичних систем – в першу чергу релігійно-містичного та ірраціонального типу, оскільки раціоналістичні напрямки філософської думки, представлені, зокрема, у роботах Фітхе, Гегеля та інших, загалом “знімали” проблему кінцевості буття людини як самостійну.

Так, не можна не погодитись з російським мислителем Н.Ф.Федоровим, який стверджував, що давня і вища мета суспільства – перемога над смертю.

Стихійне, інстинктивне визнання життя та його цінностей викликає у людей реакцію проти смерті.

Таким чином, людський розум намагається дотримуватися релігійних вірувань різних країн, створюючи образи безтілесної істоти, тобто душі, яка уособлює в собі безсмертне життя.

А. Кириченко

ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА: СВІТ ЛОВИВ МЕНЕ, ТА НЕ СПІЙМАВ

Цей вислів було написано на місці поховання Григорія Сковороди ним же самим. Що він хотів цим сказати – насправді важко пояснити, хоча спробувати можна.

Для початку зроблю невеличке зауваження, що Сковорода був надзвичайно освіченню людиною. Він побував в багатьох державах, поповнюючи там свій і без того величезний багаж знань. Про його розум знало дуже багато людей, і тому до нього постійно надходили пропозиції завершити своє „розумове турне” та залишитися при дворі якоїсь ясновельможної особи. Але Григорій Сковорода завжди відповідав відмовою, хоча такі пропозиції обіцяли великі гроші і безхмарну старість.

Тож у чому причина такого життя – постійні мандри заради знань і відповідей на свої запитання? На мою думку ця талановита людина давно усвідомила, що гроші і слава – це мінливе і не тривке, а отже – не потребує особливої уваги. Світ для нього був набагато ширшим поняттям, ніж звичайне існування заради існування. Постійна спрага пізнання непізаного, розкриття нерозкритого штовхали його на нові мандри. Загалом він сам говорив завжди таку фразу: „Все своє ношу з собою” – маючи на увазі свій розум.

У цьому вся істина – його скарб ніколи його не залишав і він би його ніколи не втратив. Замислюючись над цим, я починаю розуміти, що це справжнє щастя. Григорій ніколи не відволікався на матеріальні дрібниці, як то, наприклад, великий статок, він і сам був багатієм у своєму розумінні.

Протягом всієї історії саме речі та влада робили людство своїми заручниками. Але ця людина не потрапила у таку залежність, і „світ” цьому дивувався, захоплювався, нерозумів, а тому і хотів приборкати цю людини у своїх „загальних” правилах.

Всі пропозиції до Сковороди були своєрідним викликом: „Так, або розумна людина, або багато знаєш, але ти все одно маєш підкоритися, чи за гроші, чи за щось інше, нашому світосприйняттю”. І коли звучала відмова з вуст філософа і поета, то це викликало хвилю нерозуміння, своєрідний збій у роботі системи, яка налагоджувалася тисячоліттями.

Григорій Сковорода був справжнім філософом, який сприймав світ по-своєму, як невичерпну чашу для навчання і пізнання, а не інертну систему речей, яка підкоряє людей, даючи їм думати, що саме вони тепер все контролюють, а не хтось контролює їх.

Сковорода жив багато років тому, і отже – ми можемо відмахнутися рукою сказавши: „То було давно, зараз інші часи”. Часи зараз і справді інші, але світ і досі „ловить” таких людей, і досі безрезультатно. Дивно, чи не так?

О. Когут

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ СПРОМОЖНОСТІ СУДЖЕННЯ В НАРИСАХ

Е.В.ІЛЬЄНКОВА

Із усіх прочитаних мною першоджерел найбільш пізнавальною для мене стала стаття Е.В.Ільєнкова "Вчитися мислити". Мені здається слушною думка про рівність *інтелектуальних можливостей дітей при народженні*

. Якщо замислитись, то ми зрозуміємо, що дитина може починати свій розвиток з засвоєння одних і тих же "начал", які вже трансформуються у конкретно-індивідуальний зміст залежно від соціальних умов її подальшого формування.

Основною проблемою, як вважав Ільєнков, є неправильність шкільного виховання "розуму", яке привчає людей сприймати готові абстрактні істини, а не саму суть речей. Істинний догматик завжди буде бачити лише одну сторону речей, відштовхуючи істину, неприйнятну для нього, але абсолютно рівноцінну сторону.

Більш вищою стадією розумового розвитку автор називає скептицизм. Останній представлений більш розвиненим тому, на відміну від догматика, скептик бачить дві сторони однієї речі, але не може побачити суті самої речі. Скептик зможе діалектично мислити лише тоді, коли навчиться розв'язувати протиріччя, що постають перед ним, знаходити істину, яка не буває абстрактною, а тільки конкретною.

Я зрозумів, що система шкільного виховання розуму в основному є неправильно побудованою, тому що основний акцент в школі ставиться на те, щоб діти заучували правила, закони, твердження навіть тоді, коли вони абсолютно не розуміють і не вміють застосувати їх у конкретних прикладах. Я пам'ятаю, як в школі відмінниця, яка ідеально знала всі правила, не могла застосувати одне з них на прикладі простої задачі, хоча слово в слово повторювала його згідно книжки, тому що умова трохи відрізнялась від звичайної постановки. Діти повинні знати, що певні правила можуть в одних випадках бути абсолютно вірними, а в інших – не діяти зовсім. Наприклад: у школі з року в рік всіх навчали і виробили стереотип, що квадратного кореня з від'ємного числа не існує, тому коли з цим зіткнувся в університеті перший раз, то був досить здивованим, коли на запитання викладача всі відповіли, що коріння не існує, а він відповів, що все таки існує.

В університеті я зрозумів, що в школі нам давали занадто мало свободи у своїх роздумах і

переконаннях. Нам майже завжди нав'язували чужу думку, не давали можливості самім додуматись навіть до самих простих істин. Звичайно, такими діями можна виховати блискучого спеціаліста у певній галузі, але він буде абсолютно безпорадним за межами своєї спеціальності. Він ніби знаходиться в безмежному океані знань, в середині невеликої повітряної бульбашки, в якій почувається вільно і комфортно, але при цьому абсолютно безпорадний за її межами.

Л.В. Кольченко

УКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ: ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ

Сучасні українські філологи актуалізували теорію терміна як мовного знака, теорію термінології як підсистеми загальнолітературної мови.

На сучасному етапі можна простежити декілька підходів до розв'язання проблем упорядкування української науково-технічної термінології, а саме – формальний, етнографічний, консервативний, інтернаціональний та поміркований.

З урахуванням особливостей функціонування української термінології в останні десятиріччя ХХ ст. можна окреслити коло сьогоднішніх проблем, від розв'язання яких залежатиме напрям подальшого розвитку української наукової мови.

Перш за все це – проблема спадщини, оскільки основний масив української

науково-технічної термінології 1920-1930-х рр., її “золотий фонд”, повинен повернутися до активного наукового вжитку.

Сучасна українська термінологія активно поповнюється новими одиницями, переважно запозиченими з англійської мови. В нашій мові є приблизно 72-85% запозичень. Проте, втішно, що до цілого ряду нових запозичень вже виникли власномовні відповідники. Якщо така тенденція продовжиться, то більшість “модних” запозичень відійде у пасивний запас – залишаться тільки змістовно необхідні терміни.

Під час добирання українських відповідників виникає проблема перекладу термінів. Для того, щоб нові терміни увійшли до літературної мови, їх треба творити з власномовного будівельного матеріалу. Ця нібито проста вимога на сучасному етапі перетворилася на словотворчу проблему. За останні десятиріччя в українську терміносистему увійшли словотворчі моделі російського взірця, що спричинило появу неправильно витворених термінів, правописних проблем та транслітерації.

Крім питання правопису чужомовних власних назв українською абеткою існує проблема протилежного характеру: запис українських власних назв латинською транскрипцією.

Відродження термінологічної спадщини зумовлює збільшення кількості синонімів у сучасній українській науково-технічній термінології.

Науково-технічна термінологія, зібрана у словниках – це застигли і поки що “мертві” ресурси мови. Вони оживають лише тоді, коли терміни потрапляють до наукового тексту – письмового, або усного. Сьогодні фахове мовлення науковців та студентів рясніє стилістичними помилками, що складає проблему культури наукової мови.

Ю. Карпук

ЛЮБОВ ЯК ОСНОВА МОРАЛЬНОГО САМОТВОРЕННЯ

Однією з найважливіших проблем, що хвилюють людину протягом усього життя є любов.

Любов – це істинне морально-естетичне почуття, яке базується на емоційно-духовному переживанні, зацікавленості, симпатії, що виражається у цілеспрямованій прихильності до предмета любові, у безкорисливому і самовідданому прагненні до нього.

Поняття любові в етиці багатозначне. Це любов до Бога, ідеї, людини, професії, Батьківщини, народу, материнська і батьківська любов до дітей, дитяча любов до батьків – тобто любов має найрізноманітніші форми і способи виявлення.

Любов – одна з фундаментальних властивостей людського існування. На думку багатьох мислителів це феномен, завдяки якому виявляється боголюдська сутність особистості.

Вона є найважливішою складовою людського духу. Любов як і всі фундаментальні вираження людського буття є таємницею.

Моральна цінність любові полягає в її здатності мобілізувати всі сили особистості, збуджувати в ній творчу енергію, створювати і формувати людину і людське в ній.

Моральне в любові виражає багатство й красу людських почуттів, пропонує багатоманітні зв'язки людини з суспільством, іншими людьми. З поняттям любові пов'язується уявлення про щасливе людське життя, про багатство духовного світу людини. Вона є показником людської культури.

Любов виступає як вимір гуманності, людяності, типом спілкування і видом міжособистісних стосунків, специфічним емоційно-почуттєвим й морально-естетичним станом, моральною цінністю людини, стає основою шлюбу і стосунків у сім'ї.

Любов – це фундаментальна засада, яка надає можливість людині стати особистістю і зберегти себе саме як людину.

Може видатись, звичайно, що для нормального людського спілкування любов, порівнюючи з повагою і співчуттям, є справою не такою вже необхідною. Нехай не всяке спілкування надихається любов'ю, проте погане таке спілкування, що не прагне до цього, не орієнтується на ідеал любові, хоча б у найвіддаленішій перспективі.

У світ спілкування любов входить як граничний принцип, який покладає абсолютний масштаб довіри, взаємності, відкритості партнерів один щодо одного.

Разом з тим любов сама по собі постає як досконалий тип спілкування, в якому його смислові, моральні аспекти розкриваються у своїй глибинній формі.

О. Мазур

ДУХОВНІ ВИМІРИ СВІТУ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Кожен з нас живе у двох світах : зовнішньому (реальному) і внутрішньому (духовному). Проте слід пам'ятати, що ці два світи нерозривно зв'язані між собою. Будь-який вплив на зовнішній світ особистості обов'язково залишить відбиток у її духовному житті... На що ж схожий духовний світ людини? На фантастичну казкову примару чи на бурхливу невловиму реальність? Врахувавши те, що кожен з нас це індивідум, який має свій широкий та специфічний погляд на світ, ми прийшли до висновку, що немає на землі двох людей з однаковими духовними цінностями. На нашу думку, духовний світ людини — це світ, в якому живе її душа, світлі мрії про безхмарне майбутнє та страшний біль, що прийшов з реального, і знайшов своє місце у внутрішньому житті особистості.

Відомий філософ, письменник, художник, живописець та поет Тарас Шевченко писав:

У всякого своя доля

У свій шлях широкий,

Той мурує, той руйнує

Той не ситим оком,

За край світа заглядає

Чи нема країни,

Щоб загарбати, із собою

Взяти в домовину...

Дійсно, у кожного з нас свій шлях у цьому великому та невідомому житті, який нерозривно зв'язаний з нашим внутрішнім світом, глибина якого залежить від наших духовних принципів та моральних переконань.

Ми вважаємо, що духовність окремої людини залежить від двох стихій абсолютно протилежних одна від одної : любові та ненависті.

Коли людина любить, вона розцвітає, мов підсніжник після довгої холодної зими, і літає, неначе лелека, що повертається з далекого краю на світлу та прекрасну Батьківщину. В даний період духовний світ кожного з нас розширюється, стає глибшим та багатшим! Люди перестають бути егоїстами, стають безкорисливими та перетворюють свій внутрішній світ на яблуневий сад, що зацвітає на весні... Проте на небі час від часу збираються чорні хмари і розпочинається злива, яка знищує весь цвіт у яблуневому саду та призводить до того, що в душу закрадається страшна ненависть. В цей період духовний світ особистості зменшується невидимими рамками, що з часом руйнують все біле, залишаючи лише сіре і чорне.

Дуже часто кожен з нас задає мимоволі собі запитання : „Що таке душа? Яка вона? Для чого вона потрібна людям?” Ми вважаємо, що душа — це світле й похмуре минуле, реальне теперішнє та сонячне майбутнє, які разом складають єдине нерозривне ціле, зруйнувавши яке, ми зруйнуємо наше майбутнє.

Дійсно, все, що нас оточує, що нам дороге, миле, що ми цінуємо й шануємо, складає наш духовний світ. Який він буде? Залежить тільки від нас.

О.В. Мозоль

РОЛЬ МУСУЛЬМАНСЬКОГО КУЛЬТУ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ

Іслам зустрічає ХХІ ст. як одна з людських цивілізацій, як система матеріальної і духовної культури. Сьогодні іслам являє собою одну з найбільш впливових світових релігій, займаючи по числу послідовників друге місце після християнства. Це пов'язано як з специфікою соціально-економічного розвитку, так і з особливостями самого ісламу. Згідно концепцій дослідників ісламу причини посилення його ролі в житті народів наступні:

1. Молодість ісламу. Мусульманська релігія виникла значно пізніше інших релігійних систем і, на відміну від них, не вичерпала свої можливості. Іслам знаходиться в розквіті сил, відіграючи активну роль в сучасному світі.
2. Життєвість і гнучкість мусульманської релігії. Активність ісламу, на думку деяких західних спеціалістів, виявляється в тому, що він витримав, не здав своїх позицій, не дивлячись на довгий період колонізації східних країн.
3. Тотальність ісламу. Він охоплює всі сфери життєдіяльності віруючих. Це не тільки віра, але й спосіб життя.
4. Простота і доступність ісламу. Простота виявляється в його догматиці і культурі, а доступність полягає в тому, що іслам максимально враховує місцеві умови, не забруднив себе колоніальною політикою. В силу цих причин іслам широко розповсюджується останнім часом в Африці.
5. Активність і військовий характер ісламу, його устремління до світового панування. Саме ці особливості мусульманської релігії визначили її велику роль у боротьбі народів Сходу проти колонізації за своє національне визволення.

6. Ідея "останнього пророцтва". Ця ідея означає, що пророк Мухаммед був останнім посланцем Бога на землі і приніс людині кінцеву істину. Це знаходить свій прояв у вченні про винятковість мусульман як "обраного" народу і особливому положенні ісламу в порівнянні з іншими релігіями.

7. Автентичність ісламу. Це повне вираження мусульманської релігії в особливості віруючого. Мусульмани всіх країн однакові. Люди, які сформувались в мусульманському світі, складають єдину общинність – "умму". Тому мусульмани, незалежно від країни, в якій вони проживають, сприймають один одного як братів по вірі.

Іслам і мусульманський культ – частина загальнолюдської цивілізації, вагомий елемент духовного потенціалу мільйонів людей. Від того, в якому напрямі, яким шляхом буде розвиватись мусульманський світ, в певній мірі буде залежати майбутнє світового суспільства.

А.С. Назаренко

ЛЮДВИГ ФЕЙЕРБАХ КАК КРИТИК ТЕОЛОГИИ И ИДЕАЛИЗМА

Вопрос, который неизменно был в центре внимания Л.Фейербаха – это вопрос о сущности религиозного мира и борьбе против него.

С точки зрения Л.Фейербаха, идеализм есть не что иное, как рационализованный религия, а философия и религия по самому их существу противоположны друг другу.

В основе религии лежит вера, тогда как в основе философии – знание, стремление раскрыть действительную природу вещей.

Первейшую задачу философии Л.Фейербах видел в критике религии, в разоблачении тех иллюзий, которые составляют сущность религиозного сознания.

Религия возникает, по мнению философа, из отчуждения человеческой сущности, посредством приписывания Богу тех атрибутов, которые в действительности принадлежат самому человеку.

Различные народы и нации верят в разных богов: христиане верят в Иисуса Христа, мусульмане в Аллаха, другие же отрицают и первого, и второго. Кто из них прав? На сегодняшнее время не существует ответа на этот вопрос. А может, Бога и вовсе не существует, может, Бог – это попытка объяснить необъяснимое, а может, это просто попытка человечества найти опору, поддержку и защиту?

Немецкий философ Л.Фейербах объясняет все явления, процессы, да и вообще существование жизни на Земле словом “природа”.

Лучшим доказательством истинности теории является практика, но, увы, проверить на практике гипотезу Л.Фейербаха мы не можем, так же, как не можем проверить и то, существует ли Бог. Мы можем только лишь соглашаться или не соглашаться с той или иной теорией, полагаясь на свою интуицию и на свои знания.

Характерная особенность всех историко-философских сочинений Л.Фейербаха состоит в том, что они пронизаны борьбой против религиозного мировоззрения; мыслитель рассматривает в них историю философии как процесс освобождения человеческого разума из-под власти религии и теологии. Философ показывает враждебность религии не только науке и философии, но и искусству и морали.

Человек не может свободно творить, мыслить и действовать, оставаясь религиозным. В этом отношении не может быть никакого компромисса. Следует сделать выбор: служить науке, философии, искусству или религии.

Философ полагает, что ощущение составляет единственный источник нашего познания. Только то, что дано нам через органы чувств – зрение, слух, осязание, обоняние обладает, по Л.Фейербаху, подлинной реальностью. С помощью органов чувств мы познаем как физические объекты, так и психическое состояние других людей.

Философ утверждает, что большинство людей “считают причиной то, что в лучшем случае является лишь весьма подчиненным следствием, за которым нужно проследить еще длинный ряд посредствующих звеньев, пока не дойдешь до причины, которая вследствие своей отдаленности может быть замечена лишь вооруженным глазом, т.е. мыслящим оком”.

Н. Науменко

СИСТЕМА ІДЕАЛІСТИЧНОЇ ДІАЛЕКТИКИ

Післякантівський ідеалізм досяг найвищої форми і був узагальнений у філософії Георга-Вільгельма-Фрідріха Гегеля (1770-1831), який увійшов в історію філософії як творець найрозгорнутішої і найобґрунтованішої системи ідеалістичної діалектики. Гегель подолав недоліки своїх попередників. Його ідеї мали продуктивне значення при

розбудові філософської системи. Насамперед це: – переосмислення співвідношення розсудку і розуму; – розуміння істини як системи знання, що породжує себе в процесі розвитку.

Гегель ставився до інтуїції як до безпосереднього знання, на якому можна побудувати філософію. Розсудок, на його думку, є першою формою логічного, нечуттєвого знання, яке побудоване за правилами формальної логіки і виключає суперечності. Під розсудковим він розумів наукове і буденне знання, яке на його думку, обмежене. Розум, який прагне до безкінечної абсолютної істини у концепції Гегеля не заперечує розсудку, а утримує його знання, включає його в себе. Розум взагалі не має іншого джерела знання, крім розсудку. Але він по-своєму інтерпретує істини розсудку, приводить це знання в рух, знімає його односторонність, вибудовує на його основі цілісну систему. За Гегелем, найзагальніші поняття людина бере з розсудку. Наприклад, поняття "буття", "якість", "кількість", "міра", "сутність", "явище", "зміст", "форма" та ін.

На думку Гегеля, істина – це система знання, вірніше – це поетапний розвиток ідеї, кожен з яких вона долає і включає в себе як свій момент. Філософія для Гегеля можлива не як система завершеного знання, а як процес конструювання абсолютного знання, як діалектична філософія. Формою діалектичного розвитку і побудови всієї системи у Гегеля є запозичений у Фіхте цикл: теза, антитеза, синтез (так звана тріада, згідно з якою ідея в своєму розвитку переходить у свою протилежність, яка на наступному етапі знімається своєю протилежністю і, завдяки цьому, примирює в собі два попередні етапи). Гегель вважав, що філософія повинна мати справу з абсолютним знанням, зі знанням, яке не залежить ні від предмета, ні від свідомості.

Ідеї Гегеля вплинули на формування філософії К.Маркса. Наприкінці ХІХ-на початку ХХ ст. вони пережили ренесанс у неогегельянстві.

До молодогегельянців належали К.Маркс (1818-1883) і Ф.Енгельс (1820-1895), творці марксизму. Марксизм – ідеологічна течія, яка охоплює філософію, політичну економію і "теорію" революційного перетворення буржуазного суспільства в соціалістичне і комуністичне. Її головні завдання полягали у звільненні робітничого класу від експлуатації та побудові вільного від соціального гноблення суспільства. Філософські погляди Маркса і Енгельса сформувалися під впливом ідей Гегеля і Фейєрбаха.

Філософією марксизму є матеріалізм, або, як його називали в радянському марксизмі,

діалектичний та історичний матеріалізм. Її творці під впливом Фейєрбаха подолали ідеалізм Гегеля, але перейняли його діалектику. Вони поширили матеріалізм на розуміння історії і суспільних явищ, створили історичний матеріалізм, або матеріалістичне розуміння історії.

Н. Науменко

ДУХОВНІ ЦІННОСТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ

Час іде і з часом змінюється суспільство, життя людей, їх погляди. У кожної людини є її зовнішній, суспільний світ та внутрішній, духовний.

Так, коли змінюється оточення людини поступово змінюється і її духовний світ. Сучасні погляди молоді дуже відрізняються від поглядів попередніх поколінь.

Дуже рідко зараз можна зустріти духовно багату, щирю особистість, яка:

- виявляє для себе сенс буття, ідеали, цінності;
- сприймає себе, інших і світ такими, якими вони є;

- має моральну відповідальність за всі свої вчинки, чітко розрізняє добро і зло;
- дружньо ставиться до будь-якої людини, не зважаючи на її соціальний статус, освіту та ін.;
- незалежна, творча, з об'єктивним сприйняттям реальності (дійсності).

В наш час молодь припинила цікавитися мистецтвом, літературою, спортом, не може реалізувати сенс свого буття – свободу творчості.

Адже, якщо людина розвиває себе як особистість – вона розвивається духовно. З такою людиною цікаво спілкуватися. Такі люди стають носіями прогресу в науці та техніці, на них і тримається весь Всесвіт.

Тому необхідно збагачувати свій духовний (моральний) світ, адже в світі стільки є цікавого, непізнанного людиною.

У сучасному світі багато шляхів для розвитку особистості, творчої і духовно багатой.

Важливим завданням для моральної самосвідомості молодої людини є утвердження певних стандартів самооцінки.

До форм такого утвердження, на нашу думку, належать уявлення про честь і гідність людини. Високо чи низько оцінює себе особа, залежить від її вдачі, поведінки, обставин.

Саме на основі морального усвідомлення себе в людині формується певний загальний

стандарт самооцінки, певна сукупність критеріїв власної життєвої реалізації.

Якщо даний ціннісний стандарт є достатньо обґрунтований, людина має також вимагати його дотримання і від тих, хто її оточує.

Повага власної честі, гідності з боку інших – невід’ємне право кожної людини. Категорії честі і гідності були і є вищими духовними цінностями.

Свідомість честі вчить нас солідарності з ближнім, свідомість гідності – відповідальності перед дальніми.

Вищі духовні здібності людської істоти, як про це свідчить вся історія світової культури, визначаються її прагненням до Істини, Добра і Краси.

О.М. Нестеренко

ПОСЛАНЕЦЬ МИРУ КАРОЛЬ ВОЙТИЛА ПАПА РИМСЬКИЙ ІОАН ПАВЛО ІІ

ПЕРША СЕМІНАРІЯ. У невеличкому містечку Вадовіце 18 травня 1920 року в родині чиновника військової адміністрації Войтили на світ народився Кароль Войтила. Дитинство Кароля Войтили було переповнене трагічними подіями. Його сестра померла

немовлям. 1929 р. помирає мати хлопчика. Його брат Едмунд, доктор медицини, помер 1932 р. під час епідемії скарлатини. Його батько був набожною людиною. Часто, прокидаючись серед ночі, він заставав батька на колінах в молитві. Батько став його першим духовним наставником. Одного разу Войтила старший прочитав сину молитву. Кароль запам'ятав зміст молитви та піднесений голос батька на все життя. "Ми ніколи не говорили про покликання стати священником, але цей приклад мого батька був моєю першою семінарією".

НАВЧАННЯ. Кароль навчався в чоловічій семирічній початковій школі, а 1931 р. розпочав навчання в державній чоловічій гімназії. Учителі хвалили хлопчика за успіхи в навчанні та водночас дивувалися досить раннім його захопленням серйозною літературою. Він діставав книги звідусіль: від учителів, друзів та знайомих, і кожна нова книга була для нього справжнім подарунком. Один із його шкільних товаришів згадував, що коли вони разом готувалися до занять удома в Кароля, той після вивчення кожного предмету виходив до сусідньої кімнати. І коли якимось хлопець із цікавості заглянув туди, то побачив, що Льюек молиться.

АКТОР ВОЙТИЛА. Багато кому може видатися дивним той факт, що нинішній Глава Ватикану більше семи років присвятив себе акторській діяльності. Культурне життя тогочасних Вадовіц зосереджувалося навколо двох осередків: гімнастичного товариства "Сокіл" та "Читальні міщанської", які мали театральні зали. На декламаторському конкурсі Кароль Войтила був відзначений за виконання дуже складного тексту Норвіда.

ОКУПАЦІЯ. ФАБРИКА. ЖИТТЄВИЙ ВИБІР. 1 вересня 1939 року Кароль уперше побачив німецькі бомбардувальники над Краковом. Друзі Кароля допомагають йому влаштуватися робітником на фабрику Соди Сольвай. Це була щоденна виснажлива праця. Руйнувався світ, в якому жив Кароль, нищились цінності та все те, що він так щиро любив. Залишалась віра в Бога. 1941 року помирає батько. Саме тоді, як згадує сам Глава Ватикану, і визначилося його остаточне рішення – служіння Богу.

ПОСЛАНЕЦЬ МИРУ КІНЦЯ ТИСЯЧОЛІТТЯ. За більш ніж 20 років свого понтифікату Папа Римський Іоан Павло II зустрівся із мільйонами християн. Його турбота про справедливість та духовна допомога досягають людей усіх рас та віросповідань, усіх дітей Божих на планеті. Вказуючи дорогу тим, хто заблукав, він утішає втомлених, підтримує порадою тих, хто сумнівається. Виступи Іоана Павла II на Асамблеях ООН, звернення до глав держав і урядів підкреслюють думку, що збереження миру на планеті - найголовніше завдання усього людства.

Е.В. Опанасюк

ПО ОБЕ СТОРОНЫ РАБОТЫ Ф. НИЦШЕ “ПО ТУ СТОРОНУ ДОБРА И ЗЛА”

Для рассуждения на такую, столь масштабную, неограниченную тему добра и зла я подумала, что стоит сначала разобраться в себе, в своих предрассудках, а также задуматься о предрассудках философов, что является первой главой работы Фридриха Вильгельма Ницше “По ту сторону добра и зла”. Все мыслители, поэты, философы, да и каждый из нас задумывался о теме добра и зла.

Мысль – это непрерывное движение вперед.

Понятие истины наделяет мир качеством правдоподобности.

Познавая истину, мы пытаемся познать себя, что вряд ли получится в той мере, чтобы познать истину.

Смысл истины заключается в том что никто не может ее отыскать.

Побуждения – это некий толчок, в первую очередь мысль, которая стремится вырваться наружу и реализоваться в реальности.

Мысли являются заранее заложеной информацией, неизменно диктующей нашу жизнь.

Ницше подходит к проблеме в той плоскости, где она и расположена: для него речь не идет о том, чтобы ставить под сомнение волю к истине, а тем более – чтобы лишний раз вспомнить, что люди на самом деле не любят истину.

Ницше спрашивает о том, что означает истина как понятие, какого качества силы и какого качества волю это понятие предполагает по праву.

Он критикует не ошибочные притязания на истину, но саму истину, истину как идеал. Понятие истины нужно драматизировать.

“Воля к истине, которая соблазнит нас еще на многие опасные приключения, эта знаменитая истинность, о которой все философы всегда говорили с почтением – сколько проблем она перед нами уже поставила! Что в нас хочет найти истину?”

Понятие истины мир наделяет качеством правдоподобности. Даже в науке истинность феноменов образует некий “мир”, отличный от феноменов.

И вот правдоподобный мир предполагает правдивого человека, к которому он отсылает как к своему центру.

Кто такой – правдивый человек, чего он хочет?

Ю.В. Олентир

ПОВТОРЕНИЕ ЖИЗНИ

История развития методов измерения времени была положена созданием первых часов, которые измеряли время с точностью до нескольких минут в сутки. Что двигало человеком, когда он пытался понять сущность времени и как, вообще, появилось это понятие? Но если понятию “время” каждый человек ещё может дать своё объяснение, то как объяснить понятие “бесконечность”?

На протяжении веков учёные пытались охарактеризовать картину миру, пытались понять, из чего всё произошло, и чем всё закончиться. Каждый отстаивал свою точку зрения, развитую из уже принятой мысли, либо из мысли полностью противоречащей всему существующему.

Происхождение человечества от Адама и Евы, эволюция или новая идея деградации общества – возможно, все эти идеи не противоречат друг другу. С точки зрения науки это практически не возможно, но можно попробовать объединить все эти идеи и создать картину мира, которая будет гармонична. Возможно, создание именно этой картины и даст объяснение понятиям “время” и бесконечность.

С философской, да и математической, точки зрения прямая – это окружность, радиус которой стремиться к бесконечности (я опять употребляю понятие “бесконечность”, ещё

не объяснив его, но в данном случае это необходимо).

При измерении времени мы предполагаем, что оно течёт в каком-то направлении. И, глядя на часы, уславливаемся, что оно течёт вперёд и только вперёд. Но ведь если присмотреться поближе к тем же механическим часам: они сделали круг – прошли сутки, но дальше они возвращаются в исходную позицию.

Так вот, если представить, что время течёт не вперёд, а течёт по окружности, радиус которой стремиться к бесконечности, а мы с вами и наша цивилизация в своём существовании проходит не всю эту окружность, а лишь ничтожно малую его часть. На рисунке показано, как изменяется материя с течением времени. Само изменение показано упрощёнными математическими графиками. Эта абстракция не может показать всю структуру мира, но может объяснить некоторые противоречия.

Эта структура не могла возникнуть сама собой., появиться из неоткуда. Возможно, мы существуем уже не в первом кругу хода времени. И если перевести его в наше летоисчисление, то цифра получится вполне впечатляющая, но, к сожалению, не понятная самому человеку и тем, кто был до нас, и тем, кто будет после нас. Материя не исчезает после исчезновения разумных существ, она остаётся материалом для создания всё новых и новых миров. Как сменяются миры – понять тяжело, но, наверное, количество способов тоже стремиться к бесконечности.

Каждый человек влияет своими мыслями и действиями на ход истории, истории глобальной, а не той которую мы привыкли себе представлять.

К.І. Пономаренко

ПРОБЛЕМА ДРУЖБИ

Спілкування з людьми нам часто відкриває очі на самих себе. Це моральне дзеркало від якого не слід відвертатись. Взагалі, спілкування – це інформаційна та предметна взаємодія в процесі якої виявляються і формуються взаємини між особами. Їх найважливіша риса – емоційна основа; вони виникають і складаються з почуттів, співпереживань, думок та згодом переростають у щось більш духовне і до болі приємне... у дружбу. Це слово не однозначне! Дві тисячі років тому цю категорію дослідив Арістотель, що намагався дати визначення різним типам дружби щоб виділити серед них щирі дружбу.

Існує декілька трактувань цього надзвичайного слова, які формувались протягом століть багатьма відомими персоналіями, але на мене справило неабияке враження саме таке: “Друг – це той , кому доставляє робити добро іншому і хто думає, що цей інший випробує до нього ті ж почуття”. Взагалі дружба надзвичайно емоційна і ця емоційність виражається в характерних інтонаціях, акцентах, недомовленості, в яких доносяться найтонші нюанси та нотки настроїв.

Друзі, зустрівшись після довгої розлуки, не почнуть обрушувати один на одного безліч питань, а в першу чергу поцікавляться потаємними душевними стражданнями. Справжній друг залишається поряд коли інші проходять повз, іде поруч під час випробувань, долає нелегкі дні – боротьбою, бо саме вона змушує виживати. Дружба не визнає ні примар ні театральності, вона підіймає інтелектуально і емоційно, не допускає зловмисних вчинків та обману, приймає нас із усіма нашими проблемами. Це почуття приходить несподівано, але утвердити його нелегко, бо міць полягає у тому, щоб віднайти і оцінити досягнення іншого, а також у наших вчинках, жертвності, відвертості...

Люди, які не вірять в дружбу і говорять, що в наш час її не існує – нещасні, вони просто не хочуть приймати правила її гри. Вона існувала в епоху Конфуція і процвітає нині, утворюючи ідеальну модель, яку просто не кожен здатен розкрити. Бо саме в повноті, відвертості відкриття і полягає радість і впевненість наступного дня.

Дружба виникає в нашому житті, як стрибок. У якийсь момент ми раптом починаємо відчувати сильний приплив теплоти, симпатії, духовної близькості. Це зустріч життів, складне переплетення, яке може принести успіх або розчарування – несподіванка, палаюче відкриття, яскравість якого залежить тільки від нас.

На мою думку, нижче наведені слова мають важливий, глибокий зміст і віддзеркалюють саму сутність дружби!

Не выбирай друзей по виду, по сложной жизненной дороге,

Ведь и хорошие ботинки нам часто натирают ноги.

К. Пресна

ФІЛОСОФІЯ Ф.НІЦШЕ В КОНТЕКСТІ ЗАСАД ІДЕОЛОГІЇ ФАШИЗМУ

Як відомо, ієологія фашистської брала за основу теорію Ф.Ніцше з її презирством до простої людини, до хворих і слабких. Генеза ідеології фашизму здається більш суперечливою не тільки за об'єктивних, але й за суб'єктивних обставин. Нацисти намагалися створити враження, що їх світогляд відображає погляди найбільш відомих німецьких філософів від Гегеля до Ніцше.

Для Ніцше “надлюдина” є певним “вищим біологічним типом”. “Що таке мавпа по

відношенню до людини? Посміховище або жахливий сором. Такою самою повинна бути людина перед “надлюдиною”. Людина – це лише посередник між твариною і надлюдиною. Тобто для Ніцше “надлюдина” виступає романтичним ідеалом “людини майбутнього”.

Але перед тим, як визначити бачення “надлюдини” фашистами, необхідно зазначити, що важливу роль у тлумаченні поглядів Ніцше зіграв О.Шпенглер, який спустив з небес абстрактну “надлюдину” Ніцше, надав їй статусу земного цезаря, котрому випала роль взяти на себе відповідальність за долю цивілізації. Отже, багато з того, що Ніцше висловив абстрактно, нечітко, стало прямим заклик до агресії. Ніцше створює культ “сильної людини”. Це можна охарактеризувати як природній добір. Такі погляди перейшли безпосередньо, без певних трансформацій, у погляди Гітлера. Розбіжність полягала лише у тому, що Ніцше мав на увазі “благо для всього людства”, яке себе таким чином “оздоровить”, а Гітлер мав на увазі власні геополітичні амбіції: сильне військо для успішної війни; здорові, міцні люди для фізичної праці “на благо нації”.

Інший вираз Ніцше також став зброєю у руках нацистів, а саме твердження про те, що боротьба є основним джерелом життя. Культ сили – це засіб рішення національної програми. Боротьба (у значенні “насильство”) є основним фактором історичного розвитку і вдосконалення. А гуманізм при цьому тлумачився як боягузництво.

Що стосується християнства, то тут погляди Ніцше не безпосередньо вплинули на фашистську ідеологію. Ніцше говорив, що Бог помер і люди мають самі вирішувати, що є добро і зло. Саме тому, цілком послідовно Ніцше заперечує християнство, адже він приходить до висновку, що це релігія рабів, яка лише погіршує людську природу.

У книзі “По той бік добра та зла” Ф.Ніцше досить проникливо передбачив катастрофічні процеси майбутнього. Зокрема, боротьбу за панування над планетою в цілому, спробу створення нової “раси” господарів. Чи знайде сучасне людство гуманні методи вирішення таких проблем?

Р.О. Пузік

Георг Гегель “Хто мислить абстрактно?”

Я прочитав цю статтю двічі. Те, що я у ній побачив, здалося мені знайомим, ніби я десь це чув та спостерігав. І прийти до остаточного висновку стало не дуже важко – я просто це спостерігав і спостерігаю мало не щодня. Абстракція, однобокість, такий собі мініатюрний догматизм у думках. Хоча, знову ж таки, не у всьому і не у кожного, бо це не є процес, що триває постійно і від якого ніхто не застерезений. Кожен з нас, залежно від своїх знань, досвіду, можливостей мислить про різні речі абстрактно просто тому, що не має, в силу якихось причин, достатньо інформації, знань про ці речі, їх властивості. Цікаво, що Гегель не виводить проблему етичності чи неетичності абстрактного мислення, добре це чи погано, а подає нам його як факт, даючи приклади, що це підтверджують. Я не побачив у нього емоцій з цього приводу. Гегель не засуджує і не підносить абстрактне мислення як явище.

Гегель каже, що абстрактне мислення властиве неосвіченим людям. Мені здається, що тут не все досить чітко визначено, бо у цьому випадку освіченим і розумним людям довелося б взагалі відмовитися від думок про те, про що вони не мають більш або менш вичерпних знань. Я не знаю, де та межа, якою Гегель розділяє суспільство на освічених і неосвічених, і чи є ця межа взагалі. Людина, будучи освіченою, може мислити про щось абстрактно, однобоко, але це, на мою думку, є показник незнання лише якоїсь певної сфери, галузі знань, а не неосвіченості такої людини в цілому, що суперечило б самому визначенню людини як освіченої на початку цього абзацу.

І чи можна точно визначити, освічена людина чи ні, де той показник, критерії? Я думаю, що не знаючи цього, не варто критикувати. Бо ця критика, врешті-решт, буде лише результатом абстрактного мислення. В цілому, Гегель показав, як часто ми зустрічаємося з абстрактним мисленням у повсякденному житті. Наприклад, майже кожен з нас колись опинявся у ситуації, коли знайомий радив нам не товаришувати з певною людиною, яка у чомусь є поганою, бо якісь негативні вчинки характеризують її не з найкращого боку. І часто ми робили так, як нам радили, навіть не роздумуючи над тим, що та людина насправді є іншою, не такою, якою її описують, з багатьох причин, найпростішою з яких є особиста неприязнь до неї того, хто вам її характеризував з негативного боку. Така характеристика, часто безпідставна, змушує нас остерігатися та уникати тієї людини, хоча насправді вона може виявитися чудовим співбесідником чи

доброзичливою, готовою завжди прийти на допомогу. Абстрактне. Нематеріальне, те, що неможливо побачити, і, все ж таки, кожен бачить і розуміє його своїм власним чином. Що змушує нас мислити абстрактно? Причин кілька. Головною з них, на мою думку, є недостатність інформації, знань про предмет або явище, що підлягає аналізу.

Я думаю, варто краще запитати себе, чи хочемо ми мислити абстрактно, з будь-яких причин, які б мотивували наші дії. Так що ж краще: здобувати нові знання чи контролювати свої емоції, набиратися розуму з книжок чи опановувати себе? Думаю, однозначної відповіді не буде.

О.Д. Рабулець

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ВІДМІНКІВ

Кожна мова має відмінки, однак кількість їх усюди різна. Мови відрізняються одна від одної не лише кількістю відмінків, але також і функціями, які вони виконують.

У зв'язку з цим виникає багато різноманітних запитань. Можна перерахувати наступні основні питання: чому у різних мовах різна кількість відмінків і чим вона зумовлена?; яке смислове навантаження несуть на собі відмінки різних мов?; які основні фактори, що зумовлюють відмінність між значеннями відмінків для кожної з мов? тощо. Для того, щоб відповісти хоч на деякі з вищенаведених запитань, треба провести частковий порівняльний аналіз кількох мов. Ми візьмемо за приклад українську та англійську мови. Українська мова має сім відмінків: називний, родовий, давальний, знахідний, орудний, місцевий, а також кличний відмінки. Англійська мова, в свою чергу, має лише два з них:

загальний (The Common Case) та присвійний (The Possessive Case) відмінки. Особливої уваги заслуговує той факт, що колись і англійська мова мала більшу кількість відмінків, але з часом, під дією певних факторів, вона змінювалась і їх залишалось, як ми вже зазначали, лише два.

Для початку розглянемо функції, які виконують відмінки. В українській мові вони відображають зв'язки між людьми та суспільством. Кожен відмінок зображує окремі зв'язки. Відмінки в українській мові несуть на собі просто величезне смислове навантаження. В англійській мові – навпаки, роль відмінків дуже невелика, тому такою самою є також і їхня кількість. Коли іменник у загальному відмінку вживається без прийменника, то відношення його до інших слів визначається виключно місцем, яке він займає в реченні. Іменник у присвійному відмінку слугує визначенням іншого іменника та відповідає на питання чий? whose?. У формі присвійного відмінка вживаються лише істоти. Неістоти, за деякими виключеннями, в присвійному відмінку не вживаються.

Відомо, що ніщо не дівається нікуди і не береться ні звідки. Цей закон фізики можна застосувати і до мови. Якщо відмінки в англійській мові не виражають основні зв'язки між людиною та суспільством, то відповідно вони повинні були перекласти цю функцію на якусь іншу частину мови. Таку функцію тут виконують дієслова. В англійській мові величезну роль відіграють допоміжні дієслова to have, to do (мати та робити), які й виражають, на мою думку, певні взаємовідносини у суспільстві. Постає питання – яке ж з цих допоміжних дієслів тоді є важливішим і чому? Зрозуміло, що основним є дієслово “мати”, воно є і найчастіше уживаним і має куди більше значень, а відповідно й несе більше смислове навантаження. Допоміжне дієслово to have є дуже поліфонічним, такою буде й відповідь на наше запитання.

З цим аспектом можуть бути пов'язані найрізноманітніші чинники. На мою думку, це пов'язано з тим, що Велика Британія є однією з перших країн, в яких зародився капіталізм. Люди отримали право накопичувати власний капітал, а це означає, що вони отримали право “мати”. З'являється право на приватну власність, яке з часом набирає все більші оберти.

Ю.С. Ремига

МУДРІСТЬ – ЗМІНЮЄ СВІТ

Кожна людина намагається знайти відповіді на одвічні питання: що первинно, що таке добро і зло, життя та смерть, проблеми свободи та сенсу буття; тому й починає розглядати себе через певну філософську призму. Філософське мислення є унікальним, воно пронизане любов'ю до мудрості, прагненням до свободи і щастя, вічне у своєму розвитку.

Призначення філософії – бути у постійному пошуку істини для знаходження нових шляхів гармонізації людини і навколишнього світу. Філософія – це любов до мудрості, а мудрість вимагає постійного пізнання істини.

Що ж таке мудрість? Чи потрібна вона людині і навіщо? Мудрість – це неоціненні откровення кожного дня, це сукупність набутих знань в конкретній сфері діяльності і уміння застосовувати їх на практиці в потрібний момент часу. Якщо людина отримує максимум знань в якій-небудь діяльності і почне практикувати їх, то ніяка сила не зможе „здолати” її (людину) на шляху здобуття своєї мети. Для того, щоб мудрість почала накопичуватись необхідно кожного дня працювати над собою і удосконалювати знання, бо отримання знань – це ще не мудрість. Здобуті знання ще не говорять про те, що особа знайде їх примінення в потрібний час. Як казав Цицерон: *„Мало володіти мудрістю, необхідно вміти володіти нею”*

Тому знання – це теорія, а мудрість – це практичне застосування знань для досягнення позитивних результатів.

Багато людей вважають, що мудрість – це вроджена характеристика. Але це не так. Мудрість „відкриває себе” кожному і ключ від цієї двері-мудрості знаходиться у простих істинах: необхідно постійно шукати знання, мати чистий розум і праведне мислення, звільнитися від образ, нещастя, звинувачень, гніву. Але мудрість не прийде, якщо особа буде просто накопичувати інформацію. Зміни відбудуться тоді, коли людина почне міркувати, аналізувати і робити висновки, приймати рішення, адекватно реагувати і робити так, як це підказує мудрість, яка спонукає до раціональних дій, які змінюють життя на краще.

Мудрість завжди шукає тих, хто її прагне всім серцем. Людина кожного дня зустрічається з мудрістю, але не завжди „впізнає” її, подібно тому, як можна бачити знаменитість і не впізнати її. Мудрість допомагає із незначного відокремити дорогоцінне і хто має її, той неодмінно досягне великих успіхів не тільки у сфері діяльності, але й у власному житті, бо „Мудрість – це наука про щастя” (Дідро).

Якщо кожен усвідомить, що необхідною складовою життя, такою ж як і вода, повітря, сонце, є мудрість, то суспільство буде не тільки культурним, цивілізованим, а й щасливим, збагаченим не тільки матеріально, а й духовно.

І, наостанок, хотілося б подякувати Арістотелю, який визначив суть філософії саме через любов до мудрості, яка своєю силою керує світом, завжди прагне розкритись у свободі для утвердження вільної і щасливої людини.

М.О. Романенко

“ДХАММАПАДА” - СВЯЩЕННА КНИГА БУДДИСТІВ – ДЖЕРЕЛО ВІЧНИХ ЖИТТЄВИХ ІСТИН

Актуальність полягає в тому, що в період прогресу інформаційних технологій дуже важливим є духовний розвиток суспільства. Духовний розвиток, правильне виховання і розвиток індивідуума, зокрема молоді, обов'язкова складового сучасного суспільства. Серед буддиських трактатів можна відшукати відповіді на питання, що хвилюють сучасну людину: правила поведінки й принципи життя, моральний кодекс.

Проблема полягає в тому, що, прогресуюче в науці, техніці і широкому введенні інформаційних технологій, сучасне суспільство, нерідко забуваються моральні канони, все менше уваги приділяється духовному розвитку людини.

Мета роботи – дослідження актуальності буддиських істин і морального кодексу на прикладі буддиської, священної книги “Дхаммапада” у сучасному суспільстві.

Головні принципи світової релігії буддизму:

- 1) існує страждання;
- 2) його причини;
- 3) можливість звільнення;
- 4) шлях звільнення від страждань;

Для буддиста “Дхаммапада” як Євангеліє для християнина. Власне кажучи, вона являє собою 423 римованих виречень, згрупованих у 26 главах. Філософія “Дхаммапади” – непротивлення злу насильством. Буддійська мораль, правила поведінки, і взаємини між людьми ґрунтуються на самообмеженні почуттів і придушенні бажань.

Ідеал досягається за допомогою слова, яке є носієм істини. У “Дхаммападі”, як і личить священній книзі, устанавлюється справжній культ Слова.

Людина, що перемагає зло, пристрасті, і наостанок “себе в самому собі” – досягає просвітління і стану нірвани (безтурботного самепоглиблення і самоспоглядання, що дозволяє осягнути вище знання).

Можна зробити висновок, що вічні істини буддизму, застосовні в повсякденному житті, є запорукою здорового сучасного суспільства. Звичайно, якби усі додержувалися моральних настанов, викладених в “Дхаммападі”, світ давно б наблизився до стану, близькому до Золотого століття. Але, на жаль, праведників як завжди не вистачає, а грішників як і раніше в надлишку. Ідеального стану суспільства досягти поки що нікому не вдавалося – ні за допомогою релігійних доктрин, ні за допомогою утопічних теорій.

В.В. Романченко

ЦІННОСТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ РЕЛІГІЇ

Є віра, що прямо стосується перевірки і усвідомлення; у цього слова один корінь зі словами “вірогідний”, “вірний”, “перевірений”. І є віра всупереч дійсності, безглузда віра. Віра, що не спирається на дійсність. Саме така по своїй природі релігійна віра. Тобто віра як ідеологія. Простіше кажучи, це мораль (етика) даної групи, що є обов’язковою для виконання, і що, крім того, нав’язується іншим групам людей з іншими поглядами.

Сучасне християнство розділене на багато конфесій, кожна з яких вважає себе єдиною вірною, і всі вони далекі від вчення Христа, яке можна відновити за Євангеліями.

Головною особливістю християнства, так само як і інших релігій, що обіцяють вічне загробне життя після смерті, є те, що людей спонукають турбуватись лише про післясмерття і не приділяти значну увагу життю як такому.

Ще одна риса християнської ідеології – заборона на право думати самостійно. Вивчення християнських легенд супроводжується коментаріями, як саме слід розуміти ту чи іншу сторінку біблії. Результат очевидний – маса народу с однаковими уявленнями, правилами поведінки і т.д.

У світогляді християн з'являється елемент "гріх", що викликає бажання позбавитись його. В результаті формується комплекс провини. Згідно з християнським вченням подумати про щось гріховне – значить згрішити.

Не бажаючи нести відповідальність за власні дії, вони скидають провину на інших. Християни відверто вважають себе правильними і добрими, а всі їх погані вчинки навіяні кимось іншим, це спокуса. Таким чином християнський світогляд в будь-якому випадку не сприяє тому, щоб людина вчилась нести відповідальність за свої вчинки – "Не покаєшся - не врятуєшся; не згрішиш – не покаєшся".

В дійсності ж існує багато людей, які, називаючи себе християнами, порушують усе, до чого їх спонукав "спаситель".

Християнство вважають релігією співчуття. Співчуття протилежне тонічним ефектам, що підвищують життєву енергію, воно діє навпаки. Співчуття вбиває силу.

Свобода вибору і волі – не біблейські, а філософські категорії. В Біблії говориться просто про свободу: Лютер відкидав свободу волі і цьому є підстави в Біблії. Свобода

християнина це не свобода волі.

“Вера – это порок. Знание – сила”.

“Верующий создает Господа Бога по своему подобию”, - Вольтер.

“Религия - душа человека... человека, у которого нет своей души”.

О.С. Руденко

И.А. ИЛЬИН: ВЕРА КАК АНТИНОМИЯ ФИЛОСОФСКОГО И РЕЛИГИОЗНОГО

Творчество И.А. Ильина (1883–1954), и особенно, его суждения касающиеся веры, религии, духовности и житнетворчества личности, не поддаются однозначной оценке. Изучая данный аспект творчества Ивана Александровича, исследователи, зачастую, занимают полярные позиции. К примеру, В.В.Зеньковский считает, что все философские идеи Ильина есть ни что иное, как покорное следование за Гегелем, не имеющее ничего общего с истинной религиозностью и православием. Н.Полторацкий, напротив, предлагает рассматривать все наследие Ильина, как единое, целостное представление православно-догматической идеи в философии. Против такого подхода резко выступает современный исследователь русской религиозной философии И.И.Евлампиев, утверждающий, что попытки многих современных поклонников Ильина представить его образ в виде своеобразного “лика”, однозначного и неизменного в

своей православной “святости”, ничего общего не имеют с серьезным научным анализом наследия великого русского мыслителя и приводят к значительному искажению его образа и идей.

Безусловно, в творчестве И. Ильина чувствуется переход от западного стиля мышления к христианско-догматическому, однако, следует отметить, что Ильин так и не стал догматом. Даже наиболее приближенная к христианской концепции работа “Аксиомы религиозного опыта” (1953 г.), не является христианско-догматической, а скорее своеобразной этической системой, основанной на интуитивизме и решающей проблемы онтологического и антропологического характера. Ориентация же на создание религиозной философии и христианизации взглядов, помогла Ильину отразить в своей концепции суть бытия и смысла человеческого существования. Православие, в творчестве Ильина, не что иное, как мировоззренческая концепция, через которую автор пытается решить основные проблемы человека.

Доминирование идеи веры, верования и истинной религиозности проходит через все творчество русского философа И.А. Ильина. Безусловно, в поздних работах, философ от более стройных логических построений переходит к созерцательному философствованию, как бы подчеркивая и углубляя своим примером собственный тезис 1915года, о том, что философ не должен стремиться к системности, так как не он творит истину, а истина открывается философу в том или ином аспекте, задача же мыслителя увидеть, понять и правильно отразить реальное, призвав гений верного слова. Многие идеи раннего и позднего творчества Ильина перекликаются.

Был ли И.Ильин больше теологом или философом? – вопрос, о котором спорят историки. В творчестве И.А. Ильина поставлена антиномия религиозного и философского подхода к вере, которую он пытается разрешить в своих произведениях.

І.Ю. Савченко

САКРАЛЬНА АРХІТЕКТУРА ДАВНЬОГО ЄГИПТУ

Вже з ранніх часів у єгипетському мистецтві панівне положення займала архітектура, а основними спорудами були монументальні поховання царів та знаті. Це пояснюється тим особливим значенням, яке мали у Єгипті поховальні культи, тісно пов'язані з культами помираючих та воскресаючих богів природи. Фараон та його оточення, приділяли особливу увагу забезпеченню собі "вічного життя" після смерті і споруденню міцних поховань. Для їх побудови застосовували найбільш міцний, з наявних матеріалів, камінь. У той час, як для помешкань призначених для живих, продовжували застосовуватись цегла та дерево, поховання – "дома вічності" – являли собою перші кам'яні споруди. Світські будівлі майже не збереглися. Про зовнішній вигляд палаців ми можемо судити лише за зображеннями їх фасадів на стеллах і саркофагах, уявлення ж про помешкання, дають розташовані у гробницях глиняні "домівки для душі".

Для історії сакральної архітектури велике значення мала будівля царських поховань, для зведенню яких виділялись значні кошти, застосовувались технічні винаходи тощо. Зведенню царських поховань надавалося велике значення тому, що вони були місцем культа померлого фараона. У грандіозності царських поховань наглядно сказалося бажання закріпити деспотичну монархію. Думка зодчих та покращення технічних прийомів йшли по лінії нарощування наземної маси споруди, однак, горизонтальне збільшення останнього, у решті решт не могло вже справити враження подавляючої монументальності, тому найважливішим етапом у розвитку архітектури царських поховань, стала ідея збільшення будівлі по вертикалі.

Кінець XVIII-ї династії – це період, який мав виключне значення у історії єгипетського сакрального мистецтва. У зв'язку з війнами відбулося збагачення знаті та жречества, що підвищувало їх вплив та протиставлення владі фараона. Зазначене спровокувало загострення відносин між фараоном і жерцями, особливо жерцями головного храму бога Амон-Ра у Фівах. Це вилилося у конфлікт на поч. 14в., та проведення фараоном Аменхотепом IV соціальної та релігійної реформи.

Намагаючись підірвати авторитет жерців, спираючийся на культ давніх богів, Аменхотеп IV запропонував нове вчення, об'явивши єдиним істинним богом сонячний диск під іменем бога Атона. Ця реформа спричинила зміни у сакральному мистецтві Єгипту. Орієнтація

храмів зі сходу на захід залишилися, але самі храми були виконані вже за іншими архітектурними планами.

Отже, релігійне мистецтво давнього Єгипту, було відображенням історичної. Давні єгиптяни вважали земне життя лише коротким епізодом вічного існування. Саме тому для будівництва осель, резиденцій та палаців, використовувалися не зовсім міцні матеріали. Інакше виглядала справа з будівництвом житла для безсмертної душі фараона та знаті, що як і храми богів споруджувалися з каменя. Про міцність цих будівель, вистоявших наперекор часу та руйнуванням свідчать збережені до нинішніх часів пам'ятники.

Є.В. Сімак

ЛЮДИНОМІРНІСТЬ ПРЕДМЕТА ФІЛОСОФІЇ

Філософське знання має свою специфіку, яка полягає в його плюралістичному („поліфонічному”), діалогічному й водночас толерантному стосовно інших (відмінних) точок зору характері.

Первісне суспільство було суспільством консервативним, орієнтованим на традицію, постійне відтворення наявного стану речей. Зміни в ньому відбувалися настільки повільно, що практично залишалися непомітними протягом життя кількох поколінь.

І все ж, яким би малопомітним не був процес розвитку на перших етапах історії людства, його темп неухильно зростав, і, нарешті, настав час, коли первісна колективність перестала бути єдино можливою „гармонійною” організацією людської організації. Разом з тим втрачає свій сенс і первісна міфологія, яка стала нездатною світоглядно забезпечувати ефективне функціонування нових форм людської суспільності, що розвинулися на руїнах первісного ладу.

Відмітною рисою первісної міфології була своєрідна „дифузність” її змісту, яка відображала специфічні риси первісного людського колективу – „гомінідні” (від лат. Homo – людина). На перших ступенях людської історії ці риси належали лише первісному колективові, а не індивідуальному її члену. Вирваний з колективу, діючий окремо від нього індивід був ще цілком твариною. Специфічні людські риси були притаманні йому лише в тій мірі, в якій він належав до колективу, „розчинявся” в ньому (недаремно члени первісних колективів не мали навіть ще індивідуальних імен, а звалися відповідно до приналежності тому чи іншому колективу – „син орла”, „донька змії” тощо) .

„Розмитість” якісних меж індивідом і колективом знаходила світоглядне відображення в „розмитості” меж між образом і реальністю, думкою та ідеєю, предметом і словом. Первісні люди уникали вимовляти назви страшних і лютих звірів, замінюючи їх іносказанням, побоюючись, що вимовлене слово (назва) автоматично призведе до появи реального звіра або іншої названої вимовленим йменням страшної істоти.

Людина не є просто „одним з елементів” універсальної сітки реальності (як рослини, тварини, каміння та інші елементи природи), що жорстко „запрограмовані” на певні стереотипи. Вступаючи (за допомогою свого духу, свідомості) в контакт із світом можливостей, світом так само об’єктивним, як і дійсність, але, на відміну від останнього, множинним (плюральним, а не унітарним), людина „вириває” себе з нескінченності причинного ряду. Тим самим людина дістає змогу вибрати між різними можливостями, тобто набуває унікальної здатності – самій, як висловлювався Кант, починати причинний ряд. Інакше кажучи, людина виявляється істотою не тільки детермінованою, визначуваною, підлеглою і підневільною, а й детермінуючою, керуючою, пануючою, вільною.

А.А. Скрыпник

ЭКЗИСТЕНЦИАЛИЗМ

Экзистенциализм (от позднелат. *exsistentia* - существование), или философия существования, иррационалистическое направление современной буржуазной философии. К экзистенциализму близки религиозно-философские направления: французский персонализм (Э.Мунье, М.Недонсель, Ж.Лакруа) и диалектическая теология (К.Барт, П.Тиллих, Р.Бультман). Своими предшественниками экзистенциалисты считают Б.Паскаля, С.Кьеркегора, М. де Унамуно, Ф.М.Достоевского и Ф.Ницше.

На экзистенциализм оказали влияние философия жизни и феноменология Э.Гуссерля. Расходясь с традицией рационалистической философии и науки, трактующей опосредование как основной принцип мышления, экзистенциализм стремится постигнуть бытие как некую целостность объекта и субъекта. Бытие толкуется как экзистенция (которая согласно экзистенциализму, непознаваема ни научными, ни даже философскими средствами). Экзистенция "открыта", она направлена на другое, становящееся ее центром притяжения. По Хайдеггеру и Сартру, экзистенция есть бытие, сознающее свою конечность. Поэтому у Хайдеггера описание структуры экзистенции сводится к описанию ряда модусов человеческого существования: заботы, страха, решимости, совести и др.

У Ясперса, человек прозревает экзистенцию как корень своего существа в моменты глубочайших потрясений. Определяя экзистенцию через ее конечность, экзистенциализм толкует последнюю как временность, точкой отсчета которой является смерть. Экзистенциальное время качественно, конечно и неповторимо; оно выступает как судьба (Хайдеггер, Ясперс). Экзистенциалисты подчеркивают в феномене времени определяющее значение будущего, отмечая тем самым личностно-исторический (а не безлично-космический) характер времени. Историчность человеческого существования, согласно экзистенциализму, выражается в том, что оно всегда находит себя в определенной ситуации, в которую оно "заброшено" и с которой вынужденно считаться.

Екзистенціалізм отвергає як раціоналістически просветительську традицію, сводящую свободу к познанию необходимости, так и гуманистически-натуралістическую. Свобода согласно экзистенціалізму – это сама экзистенція. Свобода предстает в экзистенціалізме как тяжелое бремя, которое должен нести человек, поскольку он личность. В экзистенціалізме преобладает настроение неудовлетворенности, отрицания и преодоления достигнутого.

Трагическая интонация является свидетельством кризисного состояния современного буржуазного общества, потому философия экзистенціалізма может быть названа философией кризиса. Идеи и мотивы экзистенціалізма получили распространение в современной западноевропейской, американской и японской литературе.

В.В. Стасюк

УКРАИНА И МИР ИДЕОЛОГИЙ

Активная индустриализация экономики, рост городов, новейшие технологии производства, развитие современной инфраструктуры производства и потребления, сращивание средств массовой коммуникации в единую сеть ставит перед человеком проблему разрыва в мироощущении между желанием совершенствоваться и быть самим собой. В условиях современного технократического общества человек постепенно деградировал от прежних моральных принципов. Отсутствие каких-либо нравственных постулатов изменило облик общества и отодвинуло его от понимания самой сути его существования. Человек зашел в тупик, находя для себя псевдо-идеалы.

Еще недавно порядок в нашей стране регулировался идеологией материализма и ценностями атеизма. Обусловленная извечным самопостижением, природа человека постоянно пыталась выйти за рамки общепринятых канонов. Это послужило началу нового вероисповедания – атеизма. Он актуализирует, по сути, ту же формулировку незыблемых истин с точностью до наоборот, однако не прижился в том или ином виде по причине отсутствия элементарной доли здравого смысла. Следствием неконтролируемого развития эпохи материализма явилось абсолютное игнорирование человеческого в человеке, что непосредственно повлекло за собой отречение от идеи причастности к чему-либо вечному. Люди утратили желание абстрактно мыслить, выходить за рамки низших тел, видеть мир в единстве. Общество всё больше склоняется к отождествлению себя к неким материальным благам, постепенно отрекаясь от идеи бессмертия души, зародившейся ещё в античности, тем самым обрекая себя на жизнь в безнравственном обществе.

В настоящее время мы являемся свидетелями надлома долгосрочного технического оптимизма. Следом за периодом эйфории от успехов научно-технической революции, последовала разрушающая стадия в развитии культуры и морали. И хаотические процессы образования морали привели только лишь к её распаду. Сейчас, когда технологический прогресс стал линейно возрастать всё с большей интенсивностью, люди осознанно отказались от традиций, духовных ценностей и морали. Этот период явился платформой для дальнейшего прогресса преобладания материальной стороны быта над духовной.

Опираясь на свои наблюдения, могу утверждать, что сейчас люди все больше стремятся возродить то, что было осмысленно утрачено и потеряно. Вернуться к высшей идее, к надежде, вере. Мы наконец-то начали возрождать свою собственную культуру, традиции и быт.

Я хочу акцентировать внимание общественности к данному вопросу. Ведь нельзя так легкомысленно относиться к культуре страны в которой мы живем. Наши предшественники в многочисленные периоды упадка и разрушений возвращали к жизни традиции, моральные нормы и духовные ценности.

Неужели мы – их недостойные потомки?

С.О. Тарасов

СЕЗОНЫ ЖИЗНИ – ВЕСНА (ПО МАТЕРИАЛАМ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ДЖ. РОНА)

Весна ... – время использования возможностей, дружбы, любви, идей.

Вслед за зимними бурями приходит сезон активных действий и реализации возможностей, именуемый весенней порой. Весна – это пора возделывания и засеивания плодородных полей жизни семенами знаний, взятых на себя обязательств и решительных действий. Весна – это время, когда нельзя медлить, нельзя долго размышлять и раздумывать, опасаясь возможности неудач. Глупо поступит тот, кто упустит весеннее время, постоянно вспоминая о хорошем урожае прошлой осени или о неудаче с осенним урожаем, вместо того, чтобы немедленно взяться за дело этой весной.

Весну совершенно не заботит, сеете ли вы уже или спите, ее совершенно не беспокоит, достаточно вы посадили или недостаточно. Весну совершенно не интересует, сеете ли вы ценные зерна урожайной пшеницы или бесполезные семена сорняков. Весна просто наступает, заявляя о себе сама, как о времени, когда необходимо воспользоваться представившейся возможностью. Весна не будет убеждать вас или напоминать вам, что пора сажать, она не будет предупреждать вас о последствиях, ожидающих вас, если вы не посадите.

Весна жизни нечасто заявляет сама о себе. Поэтому не пропустите весну. Не допустите, чтобы весна прошла, в то время как вы будете продолжать сидеть в бездействии и размышлять о суровости прошедшего зимнего сезона жизни. Чтобы полностью воспользоваться возможностью, предоставляемой вам весной, очистите почву от сорняков и камней, которые имеются и в вашем окружении в виде высказываний и суждений тех людей, которые вселяют в вас сомнение и пессимизм. Не слушайте тех, кто говорит слова, отбивающие всякое желание работать – тех, кто хотел бы, чтобы вы

оставались с ними и бездействовали бы в течение всего рабочего весеннего сезона.

Весна – это время, когда необходимо выйти в открытое пустое поле, которое дает нам еще один шанс. Весна дарит улыбку тем, кто должным образом встретил ее приход, и слезы тем, кто бездействовал или работал в полсилы.

Будучи людьми, мы наделены свободой действий – мы имеем право выбора. Но если у нас свобода выбора, то чаще всего мы предпочитаем либо отдыхать, либо действовать в полсилы, или же ищем для себя подходящие оправдания.

Выбирайте активные действия, а не отдых. Выбирайте истину, а не фантазии. Выбирайте улыбку, а не хмурый взгляд. Выбирайте любовь, а не враждебность. Выбирайте в жизни хорошее во всем и выбирайте возможность делать дело, когда вам улыбается весенняя пора вашей жизни.

Жизнь – это воистину постоянное начало, постоянно открывающаяся возможность, постоянная весна. Уникальное соединение воедино солнца, земли, семян в весеннюю пору даст вполне предсказуемые и удивительные результаты для тех, кто сумеет со всей полнотой воспользоваться преимуществом весны.

Т.О. Ткаченко

**ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ПОСТУПУ І ДУХОВНОГО СВІТУ
ЛЮДИНИ**

Що ж може бути ударом для цивілізації? Це зміни факторів, що впливають на життя та діяльність суспільства (зміна влади, клімату, збільшення або зменшення географічної території). Так ці зміни можуть повести за собою або остаточний занепад цивілізації, або ж її перехід на якісно новий рівень.

Та, як відомо, людина є рушійною силою у розвитку суспільства, доля цивілізації, на думку А.Тойнбі, залежить лише від неї. (“Що є одним із головних стимулів до створення нової цивілізації? Поштовх, що відбувається внаслідок падіння.”)

Отже, реакція цивілізації на удар є лише відображенням реакції людини на нього. Чим більшу духовну силу та волю до життя має кожний окремих представник суспільства, тим вищі шанси цього суспільства на розвиток.

Небажання ж людини протистояти зовнішнім факторам, що несприятливо на неї впливають, пасивність та відмова від рішучих дій є нічим іншим, як відмовою від якісного розвитку. Зупинка ж у розвитку веде до повної або часткової деградації, а, як наслідок, занепаду.

Проте, чи завжди постійні перемоги приносять користь? Якщо брати до уваги теорію А.Тойнбі про “Виклик” і “Відповідь” (в нашому випадку виклик – проблема, відповідь – її рішення), найбільш вдалим є не занадто рішучі дії, не повна пасивність і згода “плисти за течією”, а помірне, обмірковане і зважене рішення, що ґрунтується не лише на емоціях, а й на досвіді і урахуванні власних можливостей. У іншому ж випадку можемо отримати або занадто сильний, руйнуючий результат, або повну відсутність хоч якоїсь дії, повне її припинення. А, як відомо, там де закінчується рух, закінчується і життя.

Маємо зробити висновок: життя людини (отже і суспільства) – постійний рух у напрямку духовного розвитку з поліпшенням якості життя, створенням комфортних умов існування, безконфліктним співіснуванням з іншими.

Розумію, що у кожного з нас на даний момент є свої власні потреби; труднощі, котрі вимагають вдалого розв’язання. Кожен з нас повинен дбати, насамперед, про себе, своїх близьких. Але останнє пов’язано з внутрішньою гармонією людини. Чим легше ми розуміємо себе, тим краще ми розуміємо тих, хто поруч. А консенсус на рівні суспільства є

одним із шляхів прогресивного цивілізаційного поступу.

В.Третяк

“КОШМАР БОГОСЛОВА” Б.РАССЕЛА ЯК КОШМАР СУЧАСНОЇ СВІДОМОСТІ?

Можливо, одразу виникне питання – чому я обрав за джерело розповідь Б.Рассела „Кошмар богослова” („The theologian's nightmare”)? Тому що вона змусила мене поглянути на буденний стан речей з іншого боку. Я далеко не є фанатом релігії, тому намагатимусь об’єктивно дивитися на власні міркування про дану досить неординарну розповідь.

За Расселом, доктор Тадеус – типовий богослов, який мислить у площині „Бог – Диявол”. Навіть „Сон Істини” він сприйняв за справу рук Диявола. Рассел вдало зобразив проштамповану релігією психологію богословів минулого. Та, усе ж таки, міркування Рассела не є для мене переконливими щодо „ненагляду” за Землею якоїсь вищої істоти. На мій погляд, ніхто не має права судити про те, чого не знаєш і ніколи не бачив. До речі, довести, що Творця не існує, теж неможливо. Тому прагнення Расселом нав’язати думку, суть якої зводиться до того, що Творець створив світ разом з усім, що на ньому є, а потім залишив його без уваги, не є доречним. Хоча б через те, що дія відбувається на Небі („Божьей обители”). Мовою математики, якщо взяти за невизначену змінну X цю вищу істоту (Бога), то без наданого еквіваленту не можна судити про її властивості. Вважаю, що еквівалентом є Земля, Сонячна система, Великий Всесвіт врешті решт. Тому потужність Бога є вражаючою, як на людський погляд. Враховуючи це, судження „Чи може Бог наглядати за нами” не має сенсу, тому що ми впродовж свого існування анічогісінько не взнали як про власного Творця (включаючи його існування), так і про його можливості.

Якщо розкрити це питання ще ширше, постає питання чи взагалі існує Вища Істота (Бог, Аллах, Крішна; вона має багато імен). Відповідь на нього може бути тільки суб'єктивною, у залежності від отриманих знань протягом життя (досвіду). У мене ж малий досвід, тому я не виключаю можливість похибки у власних міркуваннях.

Детально досліджуючи теплову теорію Ньютона, котра виражена у трьох його законах термодинаміки, я прийшов до висновку, що Вищий Творець (це вдаліший термін, що найближче виражає мою думку) усе ж таки існує. У Рассела будова Всесвіту ставиться у залежність від спроможності людини відповісти на запитання, *що таке є вона сама?* Виявляється, що без відповіді на таке запитання вся конструкція Всесвіту у сні Тадеуса перетворюється на повний кошмар аморфності та відсутності доцільності: виявляється невідомою перемінною "Земля", "Сонячна система", "Галактика" тощо.

Як висновок хочу сказати, що Рассел спробував показати неосяжність оточуючого світу через сон доктора Тадеуса, але, на жаль, автора стримували соціальні та релігійні переконання, про що свідчать інші його філософські праці.

Т. Турун

Філософська природа відмінків

Первісно слово „відмінок”, яке пішло від латинського *casus*, означало змінність. З розвитком мови одне слово не могло виразити зв'язані дії чи сприяти суспільним

відносинам і спілкуванню. Воно мало видозмінюватись, оскільки треба було виражати скерування, напрямок, наявність, залежність тощо. Такі відношення будувались за допомогою відмінків (в одних мовах) або за допомогою службових слів чи порядку слів у реченні – в інших. Згодом за цими ознаками мови були поділені на синтетичні, до яких належить і українська, аналітичні (французька, італійська, англійська, болгарська), аглютинативні (тюркські, фінно-угорські). Так, у синтетичних мовах звязки між словами виражаються за допомогою відмінків: В англійській мові цей звязок можна простежити на прикладі порядку слів у реченні та, в основному, за допомогою прийменників: У французькій мові відношення між словами визначають артиклі: В аглютинативних мовах відмінювання характеризується після іменниковими частками, наприклад у турецькій мові:

Українська мова належить до флективних мов, саме тому таку розгалужену систему відмінків. У відмінках відбилася уся суть природних та суспільних процесів, які відбувалися з населенням України протягом його розвитку:

Н.в. є вихідною формою у назві предметів. Природно кожна річ потребувала назви.

Р.в. із значенням „породжувати” мав природні коріння: породжувати життя, далі – породжувати думки, ідеї, вчинки. З'явилося поняття „рід”, за яким жило первісне суспільство.

Д.в. повязаний із поняттям „ давати”, яке було прийнятим у суспільних відносинах слов'ян. Давати комусь, давати щось – принцип ділитися.

З.в. був повязаний у первісному суспільстві з пошуко: знаходити їжу, знаходити речі, предмети для людських потреб. Знаходиться все і сьогодні. Саме на прикладі цього відмінку можна прослідкувати звязок між зародженням мови та її еволюцією в суспільстві.

О.в. – це теж своєрідна еволюція від орудування знаряддями праці (чим) до „орудування” ким – при поділі суспільства на стани і класи.

М.в. визначає просторове співвідношення предметів, речей. Це і місце знаходження, і розташування.

Кл. відмінок виражається у формі звертання. Його призначення – кликати, гукати, звертатися тощо.

Складається враження, що відмінки виникли в науковій граматиці інтуїтивно, тобто через набутий досвід, що перейшов у підсвідомість.

У Жу

ФИЛОСОФСКАЯ МЫСЛЬ СОВРЕМЕННОГО КИТАЯ

Китай – представитель одной из высокоразвитых древних культур, цивилизаций. Он имеет длительную историческую традицию. Китайская философия возникла примерно в то же время, что и древнегреческая и древнеиндийская философия в середине I тысяч. до н.э. Именно в эти века формируются главные философские школы Китая: даосизм (Лао-Цзы, Чжуан-Цзы), конфуцианство (Кун-Фу-Цзы) и школа моистов (Моцзы).

После образования китайской компартии (1921) революционное движение в Китае описывалось марксистско-ленинской теорией развития общественных отношений. В новом Китае исповедуют идеи Мао Цзе Дуна и теории Дзи-Сао-Пина. Они продолжают лучшие традиции древнекитайской философии, например противоположность

трактуется в стиле учения Дао.

Идет время. Китайская философия непрерывно движется и развивается. Она взяла зерно и отбросила шелуху из мыслей древнекитайских мудрецов и достигла высокого уровня. Много мыслей из конфуцианства, даосизма уже проникли в нашу жизнь, сформировали новую традицию.

Старое поколение очень часто приводит цитаты из древней философии для воспитания, нравочений, обучения. Например, мой папа с детства говорил: “Сал си а хуо Сии”, что означает: “Ничего не делай не подумав перед этим”.

Конечно, не все мысли древнекитайской философии справедливы для современного человека. Так Моцзы сказал: “Рэи ци цу. Син бэй Саи”, то есть: “Все люди добры от рождения”. Несколько лет назад студенты китайских университетов проводили прения по этому поводу, так и не придя к единодушному решению.

Но для молодого поколения очень трудно воспринимать идеи конфуцианства, даосизма и других школ. И дело не столько в их не современности, сколько в структуре китайского языка, который с того времени сильно изменился. Таким образом древние тексты непереводимы на современный китайский язык так, чтобы смысл остался прежним. Многие переведенные в древности тексты навсегда утратили свое значение и смысл.

Поэтому очень часто родители посылают своих детей учиться за границу, чтобы они, сберегая китайские традиции, заимствовали полезное у европейской цивилизации. В связи с этим в Китай проникает и распространяется западная философия. Например, очень нетрадиционными для китайской философской системы есть законы и принципы диалектики, учение о бытии и другие.

Заканчивая доклад, хочется сказать, что, несмотря на наше стремление освоить принципы функционирования, развития и смыслов западного человека, до конца осмыслить это непросто. Процессы глобализации, начало которым положила всемирная экономика, политика, коммуникационные технологии, геополитические интересы, несравненно моложе вековых традиций, которые для нашего общественного строя не менее важны.

П.И. Українець

ЭТИКА, ПО СЛОВАМ СОКРАТА

Этика Сократа может быть сведена к трем основным тезисам:

а) благо тождественно удовольствиям, счастью;

б) добродетель тождественна знанию;

в) человек знает только то, что он ничего не знает.

Все люди стремятся к удовольствиям и их сложным комбинациям, которые называются пользой, счастьем. Это – аксиома человеческого существования. Сократ говорит: „Благо – не что иное, как удовольствие, и зло – не что иное, как страдание”.

То, что было критерием – граница между удовольствиями и страданиями, само нуждается в критерии. Таким высшим критерием является измеряющий, взвешивающий разум.

„Раз у нас виходит, - спрашиває Сократ собеседника, - что благополучие нашей жизни зависит от правильного выбора между удовольствием и страданием, между обильным и незначительным, большим и меньшим, далеким и близким, то не выступает ли тут на первое место измерение, поскольку оно рассматривает, что больше, что меньше, а что между собой равно?

· Да, это неизбежно.

· А раз здесь есть измерение, то неизбежно будет также искусство и знание”.

Выделяя то новое, что Сократ внес в этику, Аристотель говорит:

„Он приравнял добродетель к знаниям”.

Этот вывод Сократа является безупречным, если принять первоначальную посылку, согласно которой человек всегда стремится к удовольствию, пользе, счастью. Человек выбирает для себя лучшее. Такова его природа. И если тем не менее он ведет себя плохо, порочно, то тому может быть только одно объяснение – он ошибается. Согласно одному из сократовских парадоксов, *если бы было возможно намеренное зло, оно было бы лучше ненамеренного зла.*

Человек, совершающий зло, ясно понимая, что он совершает зло, знает его отличие от добра. У него есть знание добра, и это в принципе делает его способным к добру. Если же человек совершает зло ненамеренно, не ведая о том, что он делает, то он вообще не знает, что такое добро. Такой человек наглухо закрыт для добрых дел. Сказать, что человек знает добродетель, но не следует ей, - значит сказать бессмыслицу. Это значит допустить, будто человек действует не как человек, вопреки своей пользе.

„Между мудростью и благоразумием Сократ не находил различия: он признавал человека вместе и умным, и благоразумным, если человек, понимая, в чем состоит прекрасное и хорошее, руководится этим в своих поступках и, наоборот, зная, в чем состоит нравственно безобразное, избегает его”.

О.В. Черкезюк

ЖИТТЯ ЯК ЦІННІСТЬ

Проблема змісту осягнення і тлумачення життя як цінності має різноманітний спектр розглядання. Тому можливі наприклад: природничонауковий, економічний, психологічний, соціологічний підходи до дослідження цієї проблеми.

На нашу думку, в проблемі життя як цінності, обґрунтування потребує питання про сутнісне бачення “життя” як такого і можливих якісних ступенів його маніфестації, та питання про “цінності як такі і можливі засоби їх буття”. У решті решт ці питання пов’язані з проблемою сутності людини, як специфічного носія життя і носія цінностей, що складає головне питання філософської антропології.

Для розкриття зазначеної проблеми звернемось до наступних питань: 1) методологічні можливості філософського осягнення змісту поняття “життя”; 2) обґрунтування природи цінностей.

Сучасна філософська думка пропонує розуміти світ як наслідок буття людини. Філософська антропологія минулого намагалася зрозуміти як формується живе і розвивається людина під впливом природи, середовища, суспільства, культури.

Сучасний філософський аналіз іде від зворотного – дивиться на природу, середовище суспільство культуру як на діяльність людини яка призводить до певних результатів. Тому порядок ціннісних пріоритетів людини і суспільства є тим центром життя, який “створює” світ людини.

Проблема місця цінностей у житті людини розроблялась як західними так і вітчизняними філософами. Наприклад, М.О.Бердяєв, зазначав, що в ХХ ст. виникає протиріччя людського буття між оречевленими результатами людської життєдіяльності і безпосередньо самим людським життям.

Вирішення цього протиріччя М.О.Бердяєв бачить у формуванні світогляду нової духовності. В його основі лежать ціннісні пріоритети внутрішнього світу людини, його якісно іншого способу життя. Цей спосіб життя, на думку мислителя, повинен базуватися на новій духовності. Остання полягає у зверненості людини і до спасіння і до соціального перетворення. Саме нова духовність повинна подолати дуалізм, який роз’єднує духовне і соціальне життя.

Сьогодні підтверджується зазначена думка філософа – розвиток господарства, економіки, соціального життя тощо, залежить від духовного стану людей. Тому світоглядом, який відповідає викликам нашого часу може бути аксіологічна парадигма духовності, розгорнута як ієрархія ціннісних відношень людини до світу, яка не можлива без таких засадових понять як життя та цінності.

M. Didkovskaya

THE ROLE OF MYTHS IN ANCIENT CIVILIZATIONS

During mankind evolution different religious beliefs had appeared. First of all they helped people to explain the forces of nature, to recognize the world around them. But times changed.

People collected knowledge, the science had appeared. Worldview of ancient people changed, and their faith changed too. Beliefs in indefinite supernatural forces transmitted into faith in gods.

Myths were a prototype of religious beliefs. They were some narratives, with the help of which ancient people tried to explain something that they did not understand. Integral worldview was reflected in myths: knowledge about the world and human attitude to it was fixed there.

While comparing the specifics of primal religions with the latest forms of religious beliefs we can research the role of the myth in ancient civilizations.

There is no difference between natural and supernatural forces in myths, as we can see in contemporary forms of religion. Subjective and objective realms are not separated.

The verge between sensitive and spiritual spheres is absent.

The world of gods is not exactly separated from the world of people in myths. If we investigate contemporary religion, we will find the definite division between divine world of gods and sublime world of people.

Therefor gods and people are subjected to the same laws of fate in mythology. Even perpetual youth and immortality are related and can be achieved by natural means.

The greatest among the gods are powerful but not super powerful. No one of them is considered the creator of the world. The world had appeared, according to the ancient Greek mythology, from chaos. Observing different myths, we can see that all mythological systems describe the world creation, but there is no the God-creator in there.

So as we can see different links between life and death were represented in symbolical form in primitive mythological 'religions'. Nature and culture were described, male and female origins were reflected in myths. Mythological narratives were like books of life.

The greatest inventions and developments, such as getting the fire, formation of families and marriages, creation of weapons, were described there.

Myths were the part of ancient people life. They told about daily actions, which seemed to us supernatural. A myth was the source of news, knowledge, and roles for our ancestors. It helped to live 'right' life, and gave the firmness in the future.

M. Kapitonova

THE PHILOSOPHY OF WAR

The Philosophy of war converges onto more specific and applied ethical and political question.

Cicero defines war broadly as “a contention by force”; Hugo Grotius adds that “war is the state of contending parties, considered as such”; Thomas Hobbes notes that war is also an attitude: “By war is meant a state of affairs, which may exist even while its operations are not continued”; Denis Diderot comments that war is “a conclusive and violent disease of the body politic”. Each definition has its strength and weakness, but often is the culmination of the writer’s broader philosophical positions.

An alternative definition of war is that it is an all-pervasive phenomenon of the universe. Accordingly, battles are mere symptoms of the underlying belligerent nature of the universe; such a description corresponds with a Heraclitean or Hegelian philosophy in which change can only arise out of war or violent conflict.

The political issue of defining war poses the first philosophical problem, but once that is acknowledged, a definition that captures the clash of arms, the state of mutual tension can be drawn upon to distinguish wars from rebellions, collective violence from personal violence, metaphorical clashes of values from actual or threatened clashes of arms.

Various sub-disciplines have grappled with war’s etiology, but each in turn, as the definitions of war, often reflects a tacit or explicit acceptance of broader philosophical issues on the nature of determinism and freedom.

A setting to explore the relationship between human nature and war is provided by Thomas Hobbes, who presents a state of nature in which ‘true’ nature of man is likely to come to fore of our attention. Hobbes is adamant that without an external power to impose laws, the state of nature would be one of immanent warfare.

Kant’s position is that the innate conflict between men and later between states prompts humanity to seek peace and federation.

The first port of call for investigating war’s morality is the just war theory. It begins with an assignment of the moral and political criteria for justifying the initiation of war, but the justice of war is already presumed in just war theory. All that is being outlined are the legal, political, and moral criteria for its justice. Pacifists deny the war can be morally permissible. But a variety of opinions exists, some admitting to use of war only in defense and as a last resort (defencists)

whereas others absolutely do not admit violence or war of any sort (pacifists). Beyond what has been called the pacifistic morality are those who theories that establish an ethical value in war.

The nature of the philosophy of war is complex and this article has sought to establish a broad vision of its landscape and the connections that are endemic to any philosophical analysis of the topic. The subject matter lends itself to metaphysical and epistemological considerations, to the philosophy of mind and of human nature, as well as to the more traditional areas of moral and political philosophy. In many respects the philosophy of war demands a thorough investigation of all aspects of a thinker's beliefs, as well as presenting an indication of a philosopher's position on connected topics.

S. Matsyuk

CULTURAL INFLUENCES OF ZEN-BUDDHISM ON THE WESTERN EUROPEAN SOCIETY IN THE MIDDLE OF THE 20TH CENTURY

Late 50s of the 20th century are marked by an influence of Zen-Buddhism on wide range social groups of the Western European society: intellectuals, students and in some years even bourgeoisie. Intellectual social groups connected a hope on innovation to get true full existence and the idea of new freedom with it.

Different trends of Existentialism, Hippie saw an ideal justification of moral nihilism, disrespect of social obligations, that became possible according to such ideas.

Educated, well-bred, polite people considered to find here an effective instrument of psychotherapy, that could decrease the pressure of the "foolish world"; an alternative or a chance for the more perfect and correct development of the European culture.

Also an advertisement played a great role in such historical conditions, according to which Zen was shown as an effective cure from all social diseases of the contemporary world.

But real success of Zen in the spiritual life of the western world was caused by peculiarities of the spirituality after World War II. Intellectuals of that time tried to seek the fundamental principles of their spiritual world. They tried to establish grounds for worldview in the circumstances that were characterized by the famous statement "There is no poetry after Auschwitz" (T. Adorno).

The "golden age" of Zen in the West took place in the period when different non-Western religions were spread in this part of the world; new religious trends and sects have appeared and became rather powerful spiritual impulse in the Western countries.

Zen Buddhism is based on the ideas of twofold world, in which hidden and real elements are intermingled. Zen represents its special way of salvation and escaping from sufferings.

It did not introduce the destruction of the world, but allowed a person to reconstruct, rebuild, and renew one's worldview according to its special methods, using special spiritual practice (meditation).

To those who are tied from sufferings Zen says: There is no object that makes you to suffer, and there is no object that suffers; both are illusions of consciousness, and have to be thrown away. Zen does not review all problems in the sphere of social relations; it stresses the sphere of subjectivity and psychology.

History proves that the way to the better life is not in the escaping from oneself, but in an active social transformation of human being, that leads to creation of real conditions for self-realization of every person.

A. Perepelitsyn

ETHICS OF BEN FRANKLIN

Making my way through Ben Franklin's Autobiography, I was interested to discover that he contemplated starting an ethical society in the 1730s. Dissatisfied with the religion he met with in churches, Franklin thought of setting out on a personally conducted project of moral perfection. To do this he created a short list of the virtues and set up a weekly grid of those virtues and the days of the week. By self-reflection at night, he noted whether he had failed in the performance of a particular virtue that day, and, if he had, he put a bad mark in the square for that virtue and that day. Franklin's list of virtues was as follows: (1) Temperance (Eat not to dullness; drink not to elevation.). (2) Silence (Speak not but what may benefit others or yourself; avoid trifling conversation). (3) Order (Let all your things have their places; let each part of your business have its time). (4) Resolution (Resolve to perform what you ought; perform without fail what you resolve). (5) Frugality (Make no expense but to do good to others or yourself; i.e., waste nothing). (6) Industry (Lose no time; be always employ'd in something useful; cut off all unnecessary actions). (7) Sincerity (Use no hurtful deceit; think innocently and justly, and, if you speak, speak accordingly). (8) Justice (Wrong none by doing injuries, or omitting the benefits that are your duty). (9) Moderation (Avoid extremes; forbear resenting injuries so much as you think they deserve). (10) Cleanliness (Tolerate no uncleanness in body, clothes, or habitation). (11) Tranquillity (Be not disturbed at trifles, or at accidents common or unavoidable). (12) Chastity (Rarely use venery but for health or offspring, never to dullness, weakness, or the injury of your own or another's peace or reputation). (13) Humility (Imitate Jesus and Socrates). This exercise was for Franklin's own private development, but socially he had for years met with a small group of friends in a helpful discussion group, and this group idea led to a little paper in 1731, in which he proposed forming a "united party for virtue." The concept was based on observation of public life. So Franklin thought of a moral reform society, which he supposed should begin and spread at first among young and single men only (the beginners in public life at that period) and later transform into the "sect" (as he called it). For his creed, Franklin reduced everything down to what he thought was common to every known religion and free of everything that might shock the professors of any religion: one god, who governs the world through providence, and to be worshipped, the soul immortal, and virtue to be rewarded and vice punished here or hereafter. He said that the most acceptable service to God is doing good for man. Franklin's virtues do not include what we would call the ethics of public affairs. Justice, for example, was described as "wrong none by doing injuries or omitting the benefits that are your duty" - the principle underlies our modern Declaration of Human Rights. Ben Franklin was

as much the founder of modern America as was Washington and Jefferson and the others of Founding Fathers. Franklin was principled but tolerant, a pioneer scientist, a practical businessman, a political activist, with a firm commitment to self-improvement and social improvement. A person of virtue, a promoter of values. And the prophet of an ethical society as an important contributor to the moral health of a nation.

M. Yasynetska

ANIMALS AND ETHICS

The article contains the information that is connected with the moral status, rights and theories about animals. There exist such theories as Worldview/Religious Theories, Kantian Theories, Cartesian Theories, and Contractualist Theories that show us different ways to behave with animals, to understand the way of our existence with animals. Why animals are not equal to human beings? The usual manner of justifying the claim that animals are not equal to human beings is to point out that only humans have some property, and then argue that that property is what confers a full and equal moral status to human beings. On one common understanding of rights, only human beings have rights.

The issue of animals and ethics is a philosophical issue mainly due to the fact that common sense thinking is deeply divided on it.

Animals exist on the borderline of our moral concepts; the result is that we sometimes find ourselves according them a strong moral status, while at others denying them any kind of moral status at all.

For example, public outrage is strong when knowledge of such operations as puppy mills is

made available; the thought here is that dogs deserve much more consideration than the operators of such places give them.

However, when it is pointed out that the conditions in a factory farm are as bad as, if not much worse than, the conditions in a puppy mill, the usual response is that those affected are "just animals" after all, and do not merit our concern.

This disparity of thought gives rise to a philosophical question: what place should animals have in an acceptable moral system?

On indirect theories, animals do not warrant our moral concern on their own, but may warrant concern only in so far as they are appropriately related to human beings.

The various kinds of indirect theories to be discussed are Worldview/Religious Theories, Kantian Theories, Cartesian Theories, and Contractualist Theories.

Some philosophers deny that animals warrant direct moral concern due to religious or philosophical theories of the nature of the world and the proper place of its inhabitants.

One of the earliest and clearest expressions of this kind of view comes to us from Aristotle (384-322 B.C.E.).

Following Aristotle, the Christian philosopher St. Thomas Aquinas (1225-1274) argues that since only beings that are rational are capable of determining their actions, they are the only beings towards which we should extend concern "for their own sakes" (Regan and Singer, 1989: 6-12).

Tom Regan's seminal work, *The Case for Animal Rights*, is one of the most influential works on the topic of animals and ethics. Regan argues for the claim that animals have rights in just the same way that human beings do.

O.I. Osypchuk

HERMENEUTICS AND TRANSLATION THEORY

Translation theory was once strictly confined within the scope of linguistics for translation was merely referred to as a conversion of languages, from the source language into the target language. Nevertheless, when research is carried out further and deeper, meaning is found not only associated with the language or the text but also with the author and the reader, which forms the tripartite in understanding of the appropriate meaning of any text. This speech starts with the discussion of the relationship of hermeneutics and literary translation and then goes on to propose that a perfect theory of translation should be an overall concern of all the three before mentioned factors.

Hermeneutics, briefly, can be defined as the science and methodology of interpreting the texts. The traditional viewpoint on hermeneutics was given by Aristotle and lately developed and modified by Gadamer and Schleiermacher.

Modern ideas on the hermeneutics hold that the writer may be an editor or a redactor and that he may have used sources. Following these ideas, we realize that understanding and interpreting the meanings of a discourse involves actually three factors: the author or the writer, the text or the speech and the reader.

Translation is defined by the dictionaries as something like following: expressing in another

language the meaning carried out in the original language. There exist different view points on translation; one can consider translation is itself the end, serving a certain purpose. In another point of view, translation is also a medium or a process. But in my understanding of translation it is both a process and a product. Research therefore should include all factors and elements concerned about them both.

In this discussion I will concentrate on the development of the translation theory on the hermeneutic basis.

First approach is the centering on the author. Followers consider thorough study of the author's life experience, historical and social background is of paramount necessity for any translator to ensure interpretation or the author's meaning or intention is most adequate.

Another concept is the stress on the text. The stress on text results in the supreme status of the structuralism and later deconstruction in translation theory. This concept is supported by the semiotics firstly, and then it involves phonology, syntaxes, semantics and pragmatic context.

And, of course, we cannot but mentioned the reader. Yet, the last step is involvement of the reader. Text ought not to be treated as the closest formal network. Without the reader of the text the meaning is not communicated. And if communication fails what follows naturally is the failure of translation.

The three factors each have its followers and advocates in the translation circles today and the disputes and arguments sill go on. But I believe the 'oneness' which in this present case means the organic combination of the three aspects, complementary to one another.

Ю.В. Любинська

ПРОБЛЕМИ ВОЄННОЇ ТЕОРІЇ В НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ ОФІЦЕРІВ–ДЕКАБРИСТІВ

Праці офіцерів-декабристів воєнного характеру і, зокрема, ключові питання, які розглядаються

в
них

,
справили
значний
вплив
на
розвиток
воєнної
науки

,
воєнної
теорії
початку
XIX
століття

.
Проблеми
воєнної
теорії

,
зокрема

,
досліджували
такі
декабристи
як
російський
дворянин

,
випускник
Московського
університетського
благородного

пансіону

,
уродженець

Рязанської
губернії

І

.
Бурцов
(1795-1829),

і
український
шляхтич

,
офіцер

-
колонновожатий

,
уродженець
Могилівської
губернії

П

.
Муханов
(1800-1854).

З проблем воєнної теорії перший з них написав статтю "Думки про теорію воєнних знань"(1819), а другий – переклад з англійської на тему "Про військовий глазомір"(1825).

Ці праці присвячені розгляду питання становлення воєнної науки, розвитку воєнної теорії як складової воєнної науки, визначення місця теорії воєнної науки серед інших складових воєнної науки та розвитку окремих військово-спеціальних знань без яких неможливо було зробити значний крок вперед у військовій галузі.

В роботах І.Бурцова та П.Муханова основне питання розвитку воєнної науки, військової справи розпадається на три головні проблеми, вирішенню яких автори і приділяють особливу увагу. Перш за все – це проблема виявлення причин пізнього і недостатнього розвитку воєнної теорії, порівняно з практикою бойових дій. По-друге – це проблема класифікації воєнних знань. Третьою проблемою є визначення сфери та кола знань, які потрібні Полководцю для перемоги в бою, саме тих знань, які становлять „великих воїнів”. Досліджуючи проблему пізнього і недостатнього розвитку воєнної теорії, І.Бурцов розглядає, що передувало народженню теорії взагалі і воєнної теорії зокрема, а також з'ясовує фактори, які обмежували цей поступовий процес розвитку. Проблему класифікації воєнних знань І.Бурцов вирішує шляхом запропонування власної унікальної і

об'ємної характеристики і систематики воєнних знань. На відміну від нього, П.Муханов зосереджується на розгляді такого поняття як військовий глазомір і наданні йому особливого і комплексного значення в структурі воєнної науки. Аналізуючи проблему визначення кола знань, які необхідні Полководцю-переможцю, І.Бурцов відзначає, що не природні дані, а теоретичні знання формують великих воїнів. Дослідник зазначає, що саме воєнна теорія керує діями істинних Полководців. Категорично з цим не погоджуючись, П.Муханов підкреслює важливість саме військового глазоміра як необхідної і достатньої умови для досягнення Полководцем перемоги. Автор особливо підкреслює те, що військовий глазомір є вродженою якістю людини. Таким чином, однією з суттєвих відмінностей в поглядах І.Бурцова і П.Муханова є те, що І.Бурцов на перше місце при формуванні Полководців-переможців ставить саме теоретичні знання, теоретичне підґрунтя, а П.Муханов базується на природному дарі, який, на його думку, і є підґрунтям для становлення великих Полководців. Завершуючи огляд праць І.Бурцова і П.Муханова потрібно зауважити, що роботи вищезгаданих авторів об'єднує головна ідея – намагання удосконалити, впорядкувати систему воєнних знань, дати поштовх для розвитку воєнної науки взагалі.

С.М. Ягодзінський

КОНТРОВЕРЗА ФІЛОСОФСЬКОГО ТА НАУКОВОГО ДИСКУРСУ В СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

Аналізуючи процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві, помічаємо тенденцію, аналогічну диференціації наукового знання у Новий час, коли від філософії, як системи світоглядних принципів почали відбруньковуватися конкретні галузі: фізика, хімія, ботаніка, географія та інші. На даним момент спостерігаємо існування різних видів „дискурсивних практик” (М. Фуко), що мають власні критерії раціональності, методи, форми, специфіку подання, накопичення, обробки й впровадження інноваційної інформації.

Це неминуче приводить до флегматично-толерантного ставлення представників різних

наукових напрямів до концепцій, які напряду не впливають на їх діяльність. На практиці ж констатуємо наявність конфронтаційності, тотальної несприйнятливості й ворожості до всього, на перший погляд, зайвого постмодерному соціальному просторові. Результатом став перехід до демократичної, плюралістично налаштованої „постнекласичної методологічної свідомості” (В.С. Лук’янець), яка спровокувала виникнення неочікуваного результату – відмови в праві на існування тим наукам, які користуючись терміном М. Фуко не пройшли останній четвертий „поріг формалізації”, оскільки не існує можливості їх впровадження у сферу матеріального виробництва.

Виникає питання: до чого може призвести подібна тенденція? Перефразовуючи А. Ейнштейна, К. Поппер відмічає: „Відкрите суспільство ... і демократія ... не можуть процвітати, коли наука стає власністю виключно вузького кола спеціалістів”. Відповідно суспільство, що робить технології та інновації основним джерелом свого розвитку без аналізу їх впливу на все коло культури, ризикує стати над прірвою непорозуміння, незнання, а відповідно – віри і підкорення тим технологіям, що керують суспільством.

В результаті частина соціуму відчужується від знань, що продукуються в його рамках. А це, звичайно, веде до хаосу, збільшенню ентропії й нелінійності в соціальних процесах. Як приклад, можна навести діяльність корпорацій-монополістів.

З іншого боку досить часто спостерігаємо небажання представників філософського табору прислухатися та враховувати у своїх дослідженнях результати новітніх наукових відкриттів. Відповідне ігнорування обов’язково приведе до крайньої форми позитивізму, коли природничі науки, які вже давно відійшли від природознавства в класичному його розумінні, будуть самі собі ставити питання й самі їх розв’язувати. Після цього, матеріалізовані у вигляді товарів суспільного користування, інноваційні технології будуть включені в культуру так і не пройшовши етап „феноменологічної редукції” (Е. Гуссерль).

Отже, науковий і філософський дискурс необхідно піддавати як методологічній так і соціокультурній рефлексії, а відповідно для гармонізації суспільних процесів повинні в унісон працювати і теоретичні, і гуманітарні науки, кожна виконуючи необхідну, проте лише разом – достатню функцію управління суспільством.

Політ 2005

Написав Administrator

Понеділок, 02 серпня 2010, 21:30 - Останнє оновлення Понеділок, 02 серпня 2010, 21:39
